

א הפיגם . מוכה לפי טו"ס
מחוספס . מ"ח
מחוספס . מ"ח
מחוספס . מ"ח

פרק ט א הפיגם טעם שקורין רוט"א (ה) בלע"ז : והירבוין .
אספרג"י (ב) בלע"ז . והאטוים הם אספרג"י
אל סדות אותן שאין של גטות : והחלגלות . בערבי רג"ל ובלע"ז
(ג) וירדולג"א : וכוסבר . קוליאנד"ר (ד) בלע"ז . ודוקא של הרים
אבל של גינה חשוב הוא . וכן כרפס של
נהרות ודוקא אבל לא של גינה : כרפס .
אפיי"ו (ה) בלע"ז : גרינד . אוריג"א (ו)
בלע"ז : שבאפר . הגדל באחו אבל של
גינה חשוב הוא : פטורים מן המעשר .
בכל השנים כדמפרש בעמא שאין כיוולא
בהן נשמר שאין נחשבין בעיני בעליהן
ומפקירין אותן והפקר פטור מן המעשר
דכתיב (דברים יד) ובח' הלוי כי אין לו
חלק ונחלה עמך בדבר שאין לו חלק
ונחלה עמך יכול מעשרותיו יאל' הפקר לקט שכחה ופאה שיש לו
חלק עמך : ונלקחים מכל אדם בשביעית . לפי שאין דרך
לשמרן לכל דבר שדרך לשמרו אסור לקטת אותו מעט הארץ
בשביעית שהוא חשוב לשמור הפירות ושלא להפקירן והלוקח מן המעשר אפילו
אותן מותר ליקח מהן מעט הארץ כדי מזון ג' סעודות בלבד ולא יותר שאין מוסרין דמי פירות
שביעית לעם הארץ אף על פי שהפירות (ה) איין קרוים . (ב) שפארנעל . (ג) ווארדיל קרוים . (ד) קאריאנדער . (ה) פטורים . (ו) יורדער וואלדולגוס איין קרוים . (ז) ווייר אספרג .

פרק ט א והירבוין השוטים . קן גירסת המשנה . וכן
נראה פירוש הר"ב שהוא לועז לשניהם
אספרג"י וכ"כ הרמב"ם בהדיא . אבל גירסת רש"י בפרק לולב הגזול .
והשוטים ומפרש הירבוין (ז) חייל"ש והשוטים (ב) אישפר"שן ור"ח
במשניות כתוב"ש שהגירסא ג"כ השוטי'
בז"א : פטורים מן המעשר . הא דכתיב
הר"ב מדכתיב ובח' הלוי וגו' עיין מה
שכתוב בזה בארוכה בריש מעשרות :
ונלקחים מכל אדם בשביעית . מ"ט
הר"ב והלוקח מן המעשר אפי' כחלי
איכר הכי תניא בפ' לולב הגזול דף לט
ט"ב ולא ידעתי טעם דנקטו בכחלי
איכר והרי פרוטה היא הפחותה
שבמטבעות הנזכרות במשנה ה"מ
למקט . וטעם מזון ג' סעודות שכ' הר"ב כתב הר"ש שהחירו
לו כדי מזון כדאיחא בפ' הנזכר וג' סעודות הן מזון יום השבת :

תוספות חדשים

משנה א [כ"ב ד"ה]
ונלקחין ט' מון מים
סעודת ט' טפלי ואח' סעודת
ג' דלוק לשבת ג' סעודות
אבל בשאר ימים כל סעודות
אפי' ככר הנגיש רש"י בזה
בפרק לולב הגזול ובכח בין
סעודת ג' טפלי הוה כשאר
יומי טפלי . ואפשר שישנו
כן כדי שישנו מקובל
שביעית שג"כ נקראת שבת
שחמיר והיא שבת הארץ
(ו"א) פ"ג (ט"ז) : [חז"ל]
[ד"ה] ונלקחין ט' דקטאי
בכחלי איכר טפלי . עיין
בספר כפות תמרים שנוטין
בשם הרמב"ן פ' כ"ב
דפחות מחלי איכר מותר
ללא חשיב ודוק ללקטן
בכ"י ט"ז וכן מנחת יצחק
כן נחזיקי הכתוב ט"ז :

תוס' אנשי שם

פרק ט א ב"ב ד"ה
והירבוין כו' והשוטים
ט' . פי' זה הוא המעשר
וכנראה מדברין
שם שאינו מפ' ששטים הוא
יותר לירבוין אלא ששטים
הוא שם בפ' לאספרגי של
שזות . וכו' מיני האספרגי
מותר ככל במשנה . וזה שלא
בנו ששטיב החיט' מותר
הר"ב וע' בבוכה שם ד'
והשוטים בירד' אחר דתוס'
ד"ה ונלקחים ט' מעט
הארץ . לזהו ר"ח דתוס'
ט"ה איתו חזרו על השביעית
אפי' תקיף למה אלו חושבין
אותו כפירות שבי"ב נשמר
שהוא שמין . ואי בודאי
חזרו מן המוסק נמי
ליוחס . ואפשר דכתבדו נמי
בדברים שאין דרך לשמור
לא מחזיקין אירואה . אבל
בכפות תמרים כ' דמירי
כאילו חשוד אלא שאינו חושבין
בשומר שנות פירות הללו
מחייב אחר שמחין . אבל
פירות שאין דרך לשמור לא
חיישין . (מ"ר) : הוי"ט
ד"ה ונלקחין ט' ולא
ידעתי כו' . ע' בנתיב אבל
הרמב"ם בפ"ה ה"י כתב
דאילו כ"כ אסור ומה
דנקט חז' איכר כ"ל משום
דיריקות פחות מה שקניט
הוא באכר כמ"ס החי"ט
פ' הקודם מ"ד בשם הרמב"ם
ורפס ככל לומר דאפילו
כחזי מזה השיעור אסור :

פרק ט א הפיגם (א) והירבוין השוטים (ב)

החלגלות . כוסבר
שבהר"ם . והברפס . שבנהרות . והגר"ה של
אפר (ו) פטורין מן המעשרות . ונלקחין מכל
אדם בשביעית . שאין כיוולא בהם נשמר ט' :

ד"ג . א הפיגם כ"ס גדלי וצ"ל וד"ק הפיגם גדלי . הפנס . והירבוין
כילושהו והירבוין . השוטים גדלים והשוטים ונפוסה טס
והשוטים . והחלגלות גדלי וצ"ל והחלגלות . כוסבר נפוסה
טס והכוסבר .

למקט . וטעם מזון ג' סעודות שכ' הר"ב כתב הר"ש שהחירו
לו כדי מזון כדאיחא בפ' הנזכר וג' סעודות הן מזון יום השבת :
שאין
הוא חסור וכל הכך דמחזיקין שחוקתן שאין משמרין
אותן מותר ליקח מהן מעט הארץ כדי מזון ג' סעודות בלבד ולא יותר שאין מוסרין דמי פירות
שביעית לעם הארץ אף על פי שהפירות (ה) איין קרוים . (ב) שפארנעל . (ג) ווארדיל קרוים . (ד) קאריאנדער . (ה) פטורים . (ו) יורדער וואלדולגוס איין קרוים . (ז) ווייר אספרג .

מלאכת שלמה

הולגלות : כרפס שבנהרות . יש מפרשים פריגיל בלע"ז . להיטו בקדושים
בערבי והקשה הר"מ דלוגולאו ז"ל דיקשה לפי' זה כי הפריגיל נשמר הוא
וכי דנ"ל דכרפס שננהרות נראה בערבי ט"כ . וכי כתיב לא ידעתי מ"ט
נקטו בברייתא כחלי איכר כו' . וגם אפי' ידעתי מה על זה ושמא לכל פחות מחכלי
איכר קים להו לרבנן ללא חשיב בעיניה דבן אדם כדי לשמור ולהגישו :
בפ"י ר"ע ז"ל . כדי מזון שלם סעודות . אמר המלקט היינו דלתמר בירוש'
וגם החס פ' לולב הגזול בכדי דין שמו ומשום כדי חייו דשלם סעודות הן מזון
אורך לשבת : ונלקחין מכל אדם בשביעית . מפ' בפ' בתרא דמעשרות
דהאי מכל אדם היינו יודע אס חשוב הוא אס לאו דלילו בחשוד ודאי
התן במס' בכורות פ' עד כמה החשוד על השביעית אין לוקחין הימנו ששין
ואפי' סרוק והאי איתו יודע אס חשוב הוא אס לאו היינו עס הארץ וקמ"ל דלע"ג
דאין מוסרין דמי שביעית לעם הארץ דאיתו יודע להזהר בדיניהם ה"מ כשמכור
דברים שחוקתם יש בהם שימור . אבל אלו אין כיוולא בהן נשמר והיו לוקח מן
המופקר ודוקא מיניה אלו שלעולם חוקתן הפקר הוא שמוחר למכור לו כדי
מזון שלם סעודות אבל בדברים שדרך להיות נשמרין כגון תלמי ועגבים וכיוולא
בזן

יבין ישראל תפארת יבין י"א

פסוק ממעשר . וגם ספיה שביעית שגדלו בהפקר מותרים . מיה קדושה
שביעית יש בהן . ואסור ליקח מהן מע"ה יותר מנ" סעודות . דה"ל כדי
חייו ליום א' . דביותר מנ"ס . אף בדברים שא"ל ביעור . חשוד עכ"פ
הע"ה לקטת בהן עבדים קרקעות ובהמה טמאה וכדומה [כמוס' פוסה וליע
א'
ראשונה
אלא בזין מן המדבריות וממקומות אחרים שנקראין כולם פ"ש מקומן בלל
הכפסא וגריסין הקלקין ופדשים המלכות דמיגבין שאין דוגמתן מזויין כאן ובסיני
אפי' אומר משדה הביאש איש נאמן ופטורים . ואל"ת מחתי' דכחא ודמחתי
דמייני שזוקת ממנו בדמים והרי ראינו שמקפיד עליהן כיון שטעל דמים ואחתי
פטורין . וי"ל דאי מתמלה ה"י מקפידין ה"י מקפידין ה"י ע"פ שח"כ זכה בהן פטורין ממעשר
כדאמרי' בב"ק ד' כ"ח התפקיד כדמו ועמד ונזרו פטור מן המעשר והלכך
בכתי נמי אמרי' סתמייהו הפקידן ועבדו זכה בהן . ונראה שאם אומר שלא
הפקידן מעולם חייבין . ובכתי יחא דתני לה סתם לפנין קלין שבדמתי' ולא
מודאי נמי פטורין אלא דקת"ל דאפי' דלפי' לענין דמחי' דוקא דסתמא פטורין הא
ידוע שלא הפקידן חייבין . ובזה מיושב הא דלירך מתי קחלי למשכתי הפקר
דכאן פי' הר"ב מונח הלוי וגו' וכן פי' כ"ש בסוכה דף לט . ובכתי מעשרות פי'
מדכתיב וזכר וכן פי' רש"י בחולין דף קל"ד וכבר הנגיש הוי"ט בזה בריש מעשרות
וגמתי' דפי' כיחא דאי מונח הלוי כד"ל שאם הביא זה הפקר מתקומות הכתובים
חייב להפסיד מעשר ללא קנין כהו עידר וידו שוין בשטס וז' שא"ל לו לירך
למדבר ואין ידך וידו שוין להכי אינצריך וזכר דל שאינו מרצע שלו פטור ואי
מורצע כד"ל התפקיד קמה שלו ומזר וזכה בה חייב דהוי וזכר הוא קת"ל ובת
הלוי יאל' וידו עידר וידו שוין סיהיה מתי בבאן ויכול הלוי לזכות בו כמו זה :
ונלקחין מכל אדם בשביעית . פי' הר"ב טבל דבר שדרך לשמורו אסור לקטת
מע"ה

פרק ט א הפיגם והירבוין . כל הכי דחשיב עמיהו שחוקתן מן ההפקר
דקמתי שאין כיוולא בהן נשמר . ובסוף חס' מעשרות חקן שום
בגל כתי ובלל הכפסא ועוד כמה מיניו שפטורים ממעשר ונלקחין מכל אדם
בשביעית ועמיהו נמי שחוקתן שום מדבריות . ועוד בפ"ק דמחתי הקלין
שבדמתי חשיב חסם כמי כמה מיניו שחוקתן מן ההפקר וא"ל יוחנן ביבולשמי
הסם דאפי' מודאי פטורין . והשתא קשה אמתי מננהו בהלמא משניות ואחתי
לא חתי להו כוליה כחולא . וי"ל דכל הכי לאו כהו ענינא מיוקמי וכל חול
טעמא לחוד . דמחתי' דמחתי כונה בפירות אילין הוא שאין דרך ביריעה שבדליו
מחליין והסם מותר לקטת ממנו אפי' רואה שלקטן עבדו מן הגנה ואפי"פ
השתמרת לזורך פירות החשובין ואלה המעו' אלו . אח"כ ראינו שבפ"ה מקפיד
עליהן ולא הפקידן חייבין במעשר ובהיה דמיימי בפ"ק דפסחים ד' ו' סופי
האחים ועגבים ומשתמרין מפני עגבים ששבים או מפני האחים החשובים אס
מקפיד עליהן חייבין במעשר ואסורין משום גזל ואס' אינו מקפיד פטורין וכו' .
ומחתי' דכחא בירקום שדרכן לזכוס . ואס' ראינו שסם זרועים נשדו אמרינן
בכונה נרדפו אלא הכא מיימי שבהין תלושים בידו ואמרי' מתמחה לא זרען
אלא מן ההפקר נעלין שאין כיוולא בהן נשמר אח"כ אמר שמן איכוסים משדו
היה ואיכוס הפקר חייבין ומחתי' דמעשרות מיימי בירקות הידועים שאין נכרעין

תוספות יום טוב שביעית הפיגם פרק ט' עובדיה מברטנורה

רש"א . פסחים נ"א ט"ס
בבב"א ס"ג ונפ"ק דקדוש ו'
ובבב"א ס"ג ונפ"ק ט"ו
והכ"א . פ"ג ס"ג ע"ד ה"ג :

תוספות חדשים
ה'ת"ס ר"ה [ש"א] ט'
מדבר קריין ליה עכ"ל . ע'
תענית דף ד' ע"ב גרש"
שכתב על מדברא ז"ל מדבר
לומר שהם עכ"ל :

ראשון לציון
משנה ב' שלש אצות
לביעור יסודו ועבר
הירוק ט' נכחנות פ"ג
מס"ס . חזקתן הסם כ"ג
הם המו"ק קשה להם
הספק בעבר הירוק בין
יסודו והגלגל שמיטה מא"י
בעבר הירוק המעבדי ע"כ .
ולא ידעתי מה לא נחית
היר"ש לנקשות הלא במקום
ז"ל קשה כ"ג פ"ג מ"ג
(דף לח) :

תוספות רע"ק
טענה א [אח כא] כל
הספחים (אפרים) ור"ש
פ' דמירוי מספחיו שביית
שנכנסו לביעיות דהיינו
שנגמר גרוגס בשביית
ונחלקו בשביעיות ומותרים
ואסורים דקדמי הכא
בשחי' היינו דמתיר
לאיכל בתורת חולין חוץ
מספחיו כרוב דצריך לרוב
בהם קדושת שביעית שלא
ילך ויביא מן האיסור
דברבוב אין ניכר בין אותם
של שבת לאותם של
שביעית . והא דשאר
ספחים ומותרים אף
בזבחים ב' וק"ל שביעית
אוליין בתר לקיטת דהיינו
"אוליין בתר גפר פירי
לא בתר לקיטת פסח
(ע"פ ש' בבב"א ח"ו"ס א"ל
פ"ז ח"ד) ובפסחים א"ל
בדיוק כל המספחים אסורים
חוץ מספחיו כרוב דר"ש
וח"כ אכל הספחים אסורים
דהתם ספחיו בספחיו
שביעית דכל הספחים
אסורים לאכל . (הר"ק)
דאורייתא דילול לה מקרא
כדאיתא בפסחים ה'ר"ב
אסורים מרבוב כדאיתא
ב"כ) חוץ מספחיו כרוב
דכרוב יש לו קלא ברול
ועפ"ם באי"ו וי"ו בכלל
לא גורע . והכמים גזרו
ספחיו כרוב אפר שאר
ספחיים דסבבי כר"ק
דאסורים מראורייתא . והא
דמבואר בבב"א דמסתתין
כמה פזמים דירק נאכל
בקדושת שביעית היינו
גדרל משם קודם שביעית
וכיון דלא היה תחלת
גדולו בו' לא מיקרי ספחיו
שביעית . ומ"ס כיון דלא
נגמר קודם שביעית יש בו
קדושת שביעית ואם נגמר
קודם

תום' אנשי שם
ב' כ"ב ר"ה שלוש
האצות בו' בשנה השביעית
כו' . ז"ל ה"ת כ"ב כ"ג
ב"א א"פ תלמיס וזקתם
יבאם והלל משם ח"ל
'האמיר באכילתן הל השנה
ב' :

[ש"א] כוונת בהם בירקות שדה. פ' הר"ב שאין גדלין כמותן במדבר .
וכן פ' הרמב"ם וכן פ' הרמב"ם ברישא דטעמא גדליים במדברות
וא"כ שדה דתמן במתניתין ודכתב הר"ב ברישא ל"ל דכל שאין בגינה
מדבר קריין ליה אבל הרמב"ם מעלמו בספ"א זו בחיבורו רפ"ז מה'
שמיטה מפרש בע"א וע"ו בפירוש הר"ש
ובתוספות פ"ד דפסחים דף על ג"ב :
ב' לביעור . כ' הר"ב וז"ל וכשכלו
התאנים מן האילנות . [המיהני דלקמן
משנה ד' תמן אוכלין על המופקר אבל
לאון הרמב"ם בפירושו כל זמן שימלא
באילנות או בארץ ובחבורו רפ"ז כתב
שמאוי בשדה ע"כ] חייב לבער הגרוגרו'
שביעית או לאכלן כולן מיד או להפקיין
כו' . גרלה לכאורה מדכתב או או לחלק
חרי זמני שדעתו כדעת הרמב"ם שכתב בפירושו שחמה מלדדי
הביעור שיבערם מן העולם שיכרפם או יורקם לים הגולה וכ"כ
בחיבורו פרק ז' דין הביעור כשהגיע הזמן מחלק מזון ג' סעודות לכל
אדם . והם לא מלא אוכלין בשעת הביעור שורף באם או משליך לים
המלח . וזה פירוש לבערם שכתב הר"ב בתחלה . אלא דבמ"ח מפרש
הר"ב שהוא עלמנו רשאי לזכות בו וכמ"ס ס"ס בס"ד וח"כ אין כאן
ביעור מן העולם הרי שלבערם שכתב כאן אין ר"ל שיכרפם או יורקם
לים המלח . וכמו כן ח"א שיהא דעת הר"ב כדעת הרמב"ם שסובר גם כן שמאכלן מן העולם כשכלה לחיה מן השדה בכל הארצות
שביעית וכן בגליל וכן בעבר הירדן אלא שחלק בדין חילוק מזון ג'
כדעת הסו"ס והר"ש וכמ"ג ורמב"ן כפי מה שכתוב ב"מ דה"ן פירות

מלאכת
בהן כלל כלל א"ל יכול למכור לו וכן פסק הרמב"ם ז"ל פ"ח דה' שמיטה
ויוכל לע"ג דלא משמע כן מפי' רש"י ז"ל דבפ' לולב הגזול דף ל"ס . ולדעת
הרמב"ם ז"ל דברייתא דקדמי ההם פ' לולב הגזול אין מוסרין דמי פירות
שביעית לע"ג יותר ממזון שלם סעודות זמינים הללו דוקא מיירי כן נלע"ד :
ובירוש' פריך ולמה לא תנין הסיאה האלוהי והקורנית ומשני דהני אצטר'
ל' לאשמועי' לענין היתר הספחים דלא חינא הואיל ורוב המינין מרעין והיייתי
יכול לומר דלכארי מאוס עובדי עזירה דהיינו טעמא דאסור ספחין לפום כן
צריך לומר דמתירין אבל אותן שאין דרך בני אדם לזרעם כלל אלא הן
מואלים יולאים נהרים ונגבשות ובנדרות פשיטא דלין בהם איסור כלל אע"פ
שגמרו בשביעית והיינו דלא חנא הכא שום בעל כבי וכלל של רכפס וגרסין
הלקיין והעדרים הנגרות דתמן ליה צפ' בתרל דמעשרות דתיקתין מכל אדם
בשביעית משום דלא תני בנתי' אלא מיני דללא תני הכא אלא מיני
דליכרין או שרובן מנזיין בכל מקום או מיני דללא תני הכא אלא מיני
ירקות המזין בכל מקום מה שאין כן בעדשים דלין יקחין אלא המעריות וכן
שום בעל כבי מה שאל"כ בשאר שומין וכן בצלל וכן גרסין והא דלא תני נמי
ורע לוף העליון ורע כרישין דתמן ליה הכא דתיקתין מכל אדם בשביעית
משום דלא תני הכא אלא מיני ירק והנהו דהתם זרעוין גנה שאין לאכלין הן
הר"ש טרילי"ו ז"ל : ר' יהודה אומר ספחיו חרדל כותרין . שלא נהשדו
עליהן עובדי עזירה פ"ו . והוסף ז"ל מותרין באכילה כי לא גזרו עליהן
הכמים כמו שגזרו על שאר הספחים כי על שאר הספחים גזרו שיהו אסורין
באכילה כדי שלא יביאו מן השמור ויאמרו ספחין הן אבל על ספחיו חרדל
לא חששו כי לא נהשדו עליהן ור"ש סובר שכל הספחים' לא גזרו עליהן כדי
שלא יביאו משום כי כל הספחים ניכרין כי יש הפרש בין מה שהוא ספיח
שגדל מעצמו ובין מה שנתרם וזרע וגדל ע"י עבודה חוץ מספחיו כרוב שאין
כיוצא בהן ירק אחר שאינו ניכר אלא הוא ספיח אם לאו כן משמע בירושלמי
עכ"ל ז"ל . ובת"כ תניא הן לא חרע ולא נאפק את תבואתו אם אין זרעין
(* הר"ש כ"ו מנ"י דפסחים נ"ו ה"ג) דהתם כדכתיב רפ"ז כל ירש"א חרדל חוץ מספחיו

יביא
היכן הם אוספין א"ל עקיבא מלאן סמוכו על הספחים שהיו אסורין בשביעית
והכמים אומרים אין ספחין אסורין מן התורה אלא מד"ם והיינו משום עובדי
עזירה ור' יהודה ס"ל כרבנן . ופ' הרמב"ם ז"ל בפ"ד דה' שמיטה ויוכל
למה גזרו על הספחים מפני עובדי עזירה שלא ילך וזרע תבואה וקטניות
חרעוין גנה בתוך שדהו בסדר ובשלימות אבל מהן ויאמרו ספחין הן לפיכך
אסרו כל הספחים האומחין בשביעית ע"כ : ר"ש אומר כל הספחים
כותרין חוץ מספחיו כרוב . פ' ה"ר שמשון ז"ל רבנן סברי גזריין
(* שספ"ק כרוב אפר שאר ספחין ור' שמשון סבר לא גזריין ע"כ ובפסחים
פ"ד דף ל"א מיימי ברייתא דקדמי אפכ"ר שמשון אומר כל הספחים
אסורין וכבר הקשו ס"ס בתום' ז"ל וז"ל הקשה רבינו נסים גאון ז"ל
דאפכ"ר שמשון ליה במוסדת שביעית פ"ט דקדמי ההם ר"ש אומר כל
הספחים מותרין וליכא למגדס ההם אסורין דכירוס' מוכח בהד"א דגרס'
התם נותרין ומירך דהתם מיירי בספחים שגדלו בשבת כדאיתא ונכנסו בשביעית
ונתפרו עד לאחר הביעור ולכן שאר ספחין שרו דלא אהו לחתופי בהנהו
בשביעית דשל ערב שביעית גדולים ושל שביעית קטנים אבל על כרוב שגדלו
הרבה בזמן מועט אין היכר בין הגדל בערב שביעית לגדל בשביעית והכי
איתא בירוס' ח"ר שמואל בר רב יוחנן כל ירק אהו יכול לעמוד עליו אם חדש
הוא אם ישן הוא כרם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמרו מן האמנות
הנאותי והך דשמעתין איירי בשביעית עמוה ע"כ וע"ש בתירוח אחר לרבינו
זב"ק דברכות גרס' ר"ש בן יוחי הוה עבר בשמיטה והמא חד מלקט ספחיו
שביעית ירקות שינאו בששית ונכנסו לשביעית ח"ל וליה אסור ח"ל ולאו ספחין
אינון והא הוא מתירן ח"ל ואין חזירי חוקין עלי דס"ל דירק בתר לקיטת
אולי' בין לקולא בין לחומרא קרי' עלי' ופורץ גדר יכנסו תתם וכן הוה ל' .
ובירוס' דס"ס שני דערלה אמרי' דר' אלעזר ברבי ס"ל כדכוס' : ב' שלש
ארצות לביעור . כן צריך להיות גרס' דהתם ומוסחתה שלם ארצות לביעור

יביא
דרך לזרען . והכי קיי"ל . ואסורים משום רשעים שזרעו בשאר ואמרו שהם
ספחים (ע"י רמב"ם שמיטה פ"ד ה"ב) : (יד) ר"ל חלוקות זמ"ל לענין ביעור .
ראשונה
דכחכות דף כ"ד דקט"ס פ"ה אין חשוד על השביעית . אלא הא דלין לחוקין מן
המשומר לאו משום איסור הפירות נגזרו בה אלא משום הדמים שאין מוסרין לע"ג
דמי שביעית שחשוד להוילאם שלא בקדושה שלא לאכלא ושמיס וסביה וכן פירש
רש"י והתוס' ס"ס : ב' שלש ארצות לביעור . מ"ס הר"ב שאין יכול לאכלא מאתן
גרוגרות

הן מן הספק יותר ממזון ג' סעודות מפני שהוא חשוד לאזור הדמים
ואינו טעם בהם קדושת שביעית : שלא נהשדו עליהם עובדי
עזירה . להביאם מן השמור ואין הלכה כר"י : כל הספחים
מותרין . לקחת מכל אדם דמחזיקין להו שאינם מן השמור : חוץ
מספחיו כרוב . שחוקין מן השמור לפי
שאין כוונת בהם בירקות שדה שאין
גדלים כמותן במדבר ואין הלכה כר"ש :
ב' שלש ארצות . בא"י חלוקות זו מזו
לענין ביעור וביעור האמור בכל מקום
בשביעית הוא שכל זמן שאין נמלא
בשדה מאותו המין שאסף אליו בבית
חייב לבער אותו המין מן הבית מיד
כגון אם לקט תאנים ועשה מהן
גרוגרות אינו יכול לאכול מאותם

גרוגרות אפילו בשנה השביעית אלא כל זמן שנמלאים תאנים מחוברות
לאיין וכשכלו התאנים מן האילנות חייב לבער הגרוגרות שביעית או
לאכלן כוון מיד או להפקיין עד שלא ישרא מהם בביתו דכתיב (ויקרא
כה) ולכהמתך ולחיה כל זמן שחיה אוכלת בשדה האכל לבהמתך מן
הבית כלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית והשתא קאמר שארץ
ישראל כולה נחלקה לשלשה חלקים לענין ביעור וכל חלק וחלק ממנה
נחלק

שלמה
היכן הם אוספין א"ל עקיבא מלאן סמוכו על הספחים שהיו אסורין בשביעית
והכמים אומרים אין ספחין אסורין מן התורה אלא מד"ם והיינו משום עובדי
עזירה ור' יהודה ס"ל כרבנן . ופ' הרמב"ם ז"ל בפ"ד דה' שמיטה ויוכל
למה גזרו על הספחים מפני עובדי עזירה שלא ילך וזרע תבואה וקטניות
חרעוין גנה בתוך שדהו בסדר ובשלימות אבל מהן ויאמרו ספחין הן לפיכך
אסרו כל הספחים האומחין בשביעית ע"כ : ר"ש אומר כל הספחים
כותרין חוץ מספחיו כרוב . פ' ה"ר שמשון ז"ל רבנן סברי גזריין
(* שספ"ק כרוב אפר שאר ספחין ור' שמשון סבר לא גזריין ע"כ ובפסחים
פ"ד דף ל"א מיימי ברייתא דקדמי אפכ"ר שמשון אומר כל הספחים
אסורין וכבר הקשו ס"ס בתום' ז"ל וז"ל הקשה רבינו נסים גאון ז"ל
דאפכ"ר שמשון ליה במוסדת שביעית פ"ט דקדמי ההם ר"ש אומר כל
הספחים מותרין וליכא למגדס ההם אסורין דכירוס' מוכח בהד"א דגרס'
התם נותרין ומירך דהתם מיירי בספחים שגדלו בשבת כדאיתא ונכנסו בשביעית
ונתפרו עד לאחר הביעור ולכן שאר ספחין שרו דלא אהו לחתופי בהנהו
בשביעית דשל ערב שביעית גדולים ושל שביעית קטנים אבל על כרוב שגדלו
הרבה בזמן מועט אין היכר בין הגדל בערב שביעית לגדל בשביעית והכי
איתא בירוס' ח"ר שמואל בר רב יוחנן כל ירק אהו יכול לעמוד עליו אם חדש
הוא אם ישן הוא כרם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמרו מן האמנות
הנאותי והך דשמעתין איירי בשביעית עמוה ע"כ וע"ש בתירוח אחר לרבינו
זב"ק דברכות גרס' ר"ש בן יוחי הוה עבר בשמיטה והמא חד מלקט ספחיו
שביעית ירקות שינאו בששית ונכנסו לשביעית ח"ל וליה אסור ח"ל ולאו ספחין
אינון והא הוא מתירן ח"ל ואין חזירי חוקין עלי דס"ל דירק בתר לקיטת
אולי' בין לקולא בין לחומרא קרי' עלי' ופורץ גדר יכנסו תתם וכן הוה ל' .
ובירוס' דס"ס שני דערלה אמרי' דר' אלעזר ברבי ס"ל כדכוס' : ב' שלש
ארצות לביעור . כן צריך להיות גרס' דהתם ומוסחתה שלם ארצות לביעור

יביא
דרך לזרען . והכי קיי"ל . ואסורים משום רשעים שזרעו בשאר ואמרו שהם
ספחים (ע"י רמב"ם שמיטה פ"ד ה"ב) : (יד) ר"ל חלוקות זמ"ל לענין ביעור .
ראשונה
דכחכות דף כ"ד דקט"ס פ"ה אין חשוד על השביעית . אלא הא דלין לחוקין מן
המשומר לאו משום איסור הפירות נגזרו בה אלא משום הדמים שאין מוסרין לע"ג
דמי שביעית שחשוד להוילאם שלא בקדושה שלא לאכלא ושמיס וסביה וכן פירש
רש"י והתוס' ס"ס : ב' שלש ארצות לביעור . מ"ס הר"ב שאין יכול לאכלא מאתן
גרוגרות

הן מן הספק יותר ממזון ג' סעודות מפני שהוא חשוד לאזור הדמים
ואינו טעם בהם קדושת שביעית : שלא נהשדו עליהם עובדי
עזירה . להביאם מן השמור ואין הלכה כר"י : כל הספחים
מותרין . לקחת מכל אדם דמחזיקין להו שאינם מן השמור : חוץ
מספחיו כרוב . שחוקין מן השמור לפי
שאין כוונת בהם בירקות שדה שאין
גדלים כמותן במדבר ואין הלכה כר"ש :
ב' שלש ארצות . בא"י חלוקות זו מזו
לענין ביעור וביעור האמור בכל מקום
בשביעית הוא שכל זמן שאין נמלא
בשדה מאותו המין שאסף אליו בבית
חייב לבער אותו המין מן הבית מיד
כגון אם לקט תאנים ועשה מהן
גרוגרות אינו יכול לאכול מאותם

גרוגרות אפילו בשנה השביעית אלא כל זמן שנמלאים תאנים מחוברות
לאיין וכשכלו התאנים מן האילנות חייב לבער הגרוגרות שביעית או
לאכלן כוון מיד או להפקיין עד שלא ישרא מהם בביתו דכתיב (ויקרא
כה) ולכהמתך ולחיה כל זמן שחיה אוכלת בשדה האכל לבהמתך מן
הבית כלה לחיה מן השדה כלה לבהמתך מן הבית והשתא קאמר שארץ
ישראל כולה נחלקה לשלשה חלקים לענין ביעור וכל חלק וחלק ממנה
נחלק

שלמה
היכן הם אוספין א"ל עקיבא מלאן סמוכו על הספחים שהיו אסורין בשביעית
והכמים אומרים אין ספחין אסורין מן התורה אלא מד"ם והיינו משום עובדי
עזירה ור' יהודה ס"ל כרבנן . ופ' הרמב"ם ז"ל בפ"ד דה' שמיטה ויוכל
למה גזרו על הספחים מפני עובדי עזירה שלא ילך וזרע תבואה וקטניות
חרעוין גנה בתוך שדהו בסדר ובשלימות אבל מהן ויאמרו ספחין הן לפיכך
אסרו כל הספחים האומחין בשביעית ע"כ : ר"ש אומר כל הספחים
כותרין חוץ מספחיו כרוב . פ' ה"ר שמשון ז"ל רבנן סברי גזריין
(* שספ"ק כרוב אפר שאר ספחין ור' שמשון סבר לא גזריין ע"כ ובפסחים
פ"ד דף ל"א מיימי ברייתא דקדמי אפכ"ר שמשון אומר כל הספחים
אסורין וכבר הקשו ס"ס בתום' ז"ל וז"ל הקשה רבינו נסים גאון ז"ל
דאפכ"ר שמשון ליה במוסדת שביעית פ"ט דקדמי ההם ר"ש אומר כל
הספחים מותרין וליכא למגדס ההם אסורין דכירוס' מוכח בהד"א דגרס'
התם נותרין ומירך דהתם מיירי בספחים שגדלו בשבת כדאיתא ונכנסו בשביעית
ונתפרו עד לאחר הביעור ולכן שאר ספחין שרו דלא אהו לחתופי בהנהו
בשביעית דשל ערב שביעית גדולים ושל שביעית קטנים אבל על כרוב שגדלו
הרבה בזמן מועט אין היכר בין הגדל בערב שביעית לגדל בשביעית והכי
איתא בירוס' ח"ר שמואל בר רב יוחנן כל ירק אהו יכול לעמוד עליו אם חדש
הוא אם ישן הוא כרם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמרו מן האמנות
הנאותי והך דשמעתין איירי בשביעית עמוה ע"כ וע"ש בתירוח אחר לרבינו
זב"ק דברכות גרס' ר"ש בן יוחי הוה עבר בשמיטה והמא חד מלקט ספחיו
שביעית ירקות שינאו בששית ונכנסו לשביעית ח"ל וליה אסור ח"ל ולאו ספחין
אינון והא הוא מתירן ח"ל ואין חזירי חוקין עלי דס"ל דירק בתר לקיטת
אולי' בין לקולא בין לחומרא קרי' עלי' ופורץ גדר יכנסו תתם וכן הוה ל' .
ובירוס' דס"ס שני דערלה אמרי' דר' אלעזר ברבי ס"ל כדכוס' : ב' שלש
ארצות לביעור . כן צריך להיות גרס' דהתם ומוסחתה שלם ארצות לביעור

יביא
דרך לזרען . והכי קיי"ל . ואסורים משום רשעים שזרעו בשאר ואמרו שהם
ספחים (ע"י רמב"ם שמיטה פ"ד ה"ב) : (יד) ר"ל חלוקות זמ"ל לענין ביעור .
ראשונה
דכחכות דף כ"ד דקט"ס פ"ה אין חשוד על השביעית . אלא הא דלין לחוקין מן
המשומר לאו משום איסור הפירות נגזרו בה אלא משום הדמים שאין מוסרין לע"ג
דמי שביעית שחשוד להוילאם שלא בקדושה שלא לאכלא ושמיס וסביה וכן פירש
רש"י והתוס' ס"ס : ב' שלש ארצות לביעור . מ"ס הר"ב שאין יכול לאכלא מאתן
גרוגרות

ג' ולתא אמרו פסחים ע"פ.
מ"ג ע"פ ח"י. פסח ע"פ.
יכל הארצות ח"י ע"פ ח"י.
ד' אובלין ע"פ ח"י.

תוספות חדשים

התנא ג' ארצות ולא אמר ע'
ארצות הן ארצות משום רבי
שמעון דמתקן בין יהודה
לשאר ארצות טעם בדברי
ח"ק ג' ארצות סן. ומה
סקקו חס' על פירש"י
בפסחים והוא פירוש הר"ב
דלמאי י"ט דלמאי ג' ארצות
בכל אחת כבר תירצו
המפרשים לרבותא קאמר
הכי חף דלמאי בב"מ חזירא
דבר קטלו או ח' ארצות חס'
לענין ציבור הקילו:
[חז"ר ד"ה] ובלא הארצות
כו' ולפיכך מתרחקים כו'
עכ"ל ובמחילה כבודו הלי
היה גדלה תיחא כפי הדין
השני בנמצא הוא גמירי
דחז"ר חס' שביעית גדילה
על פירות שנגללו וע"י
פירש"י והטעם שאין חיה
מתרחקת כל קין כלומר דלא
למיערא שאינה יכולה להיות
על פירות שנגללו אלא
הטעם שאינה מתרחקת ליקר
עד הגליל. ח"כ מהי קאמר
התי"ט דח"ל לר"ש דכתי
פירות גדלים ולפיכך
מתרחקת ועוד דיעקב מלאך
תמיה דלחו כשהיה יוצאת
כחן קופה למרחוק אלא דקיס
לכו לרוב שפירות הללו
כלים מן השדה בכל
המקומות כמעט כזהו(ע"ל):

ראשון לציון

[משנה ד] אובלין על
המופקר. גירסת הרמב"ם

תום אנשי שם

ולק' צמח' שאר הספק שכל
יהודים מדינה ח' וכל ענה"י
מדינה ח' שאוב' בבר כ"ז
שיש בשפלה אכל איש אובל
בענפי' שכלה שם בכל
המדינה חף שעדיין לא כלל
יהודה. ומלחתי כ"מ מר"ט
כ"י ואפשר ששני מדינות
שגלה לוד ובר שלם קלולא
יאלו חף שכל מדינות עכ"פ
כלל נחיה. אובלין כסם
על ספק שגלה לוד ובר
המק' דסמוכה לרוב ואש"פ
שם מיהודה וז"ל דמ"א וכן
מ"ט בפסחים אין חיה
שביעית גדלה על פירות
שנגללו על הכלל נאמר ולא
על הפרט. ע"כ: חז"ר ד"ה
ובל כו'. כ"פ' מתורה נראה
שזאת וכו'. כ"ל. (כ"ד):
בשנה רבי יוסי מתייר.
בכר המשנה שביעית
ל"ג להא דר"י כלל וכ"מ
יחזק' סוגיא ע"פ. (ש"ל):
יע"י כ"פ' ונמ"ט:

בתוספות חדשים ס"ד
ח"י"ט ד"ה ובלא הארצות
כו' בכל המקומות כמעט
בשם. ולפי שיש זמן
זועט בין מקום למקום
ליפך קבעו בכל המקומות
מן ציבור כשם. וע"י
צירושאמי אחת התדבדוין
ז"ל דיוס' שיה' ונתמיה וכו'
כ"ל: שאלו היתה הארצות
אחד: וכו' סא"פ. אכל לר"ש וה"י קטיל. (ע"ל):

ג' עד שיכלה האחרון שבה. פי' הר"ב שבג' ארצותיה. וכו"פ
הרמב"ם ומסיים ושאמר של שלם שלם לענין תוספת דין מן
הדינין אבל הוא מכלל ההגבלות שנתן להם ע"כ: רבי שמעון אומר
לא אמרו ג' ארצות אלא ביהודה. ר"ש פליג אה"ק דס"ל דלין ג'
ארצות הן יהודה ועבר הירדן והגליל
ובכל ארץ מהם ג' אלא דלענין שביעית
כל ארץ אחת היא ואמר ר"ש דלדרבא
לא אמרו ג' ארצות אלא בארץ אחת
שהיא נחלקת בעצמה לג' אבל זאת
הארץ היא יהודה בלבד אמנם שאר
הארצות כו' ועם זה תשייב קושיית
התוס' סקקו מדלמאי ר"ש ג' ארצות
ביהודה כ"ש לת"ק דהא משמע דר"ש
בא להודות להם בזה. ולפי מ"ט נוחא:
וברל הארצות כחתם ליתים ולתמרים.
סובר ר"ש לזיתים ותמרים מתרחקים.

דהא אין מתרחקים טעמא משום דגמירי לחין חיה שביעית גדילה
על פירות שנגללו וכו' כדח"י בפ' מקום שנהנו דף כב ע"ב. וכו"ל
לר"ש דבהני פירות גדלים. ולפיכך מתרחקים. ומדברי הרמב"ם
בפ"ז בחבורו שזאת הבבא דוכל הארצות כו' אינה דברי ר"ש וכן
מוכחת בדברייהא שהביא הר"ב במשנה ח: ד' רבי יוסי מחיר חף על
השומר. ותימה דלת"ק שמור היינו מה שבבית ומה שבגנות ואי
אמרת חף על השומר א"כ זמן הביעור אימתי. וח"א לומר סבור דזמנים קבועים הם לכל פירי ופירי כדתינא בדברייהא שהביא הר"ב במ"ח.

אך י"ל דקתא קשה דהו"ל ולמה אמרו וכו' שלא יהו אובלין וכו' אלא על האחרון
שבה וע"ל וכו' דה"ק למה אמרו שלם ארצות לביעור וה"ה שבה לשאול גם
למה אמרו שיש שלם לכל ח' אלא ששאל על הראשונה וה"ה והרי לשון הפסוק
משמע של מקום שכלה מן השדה יבשר מינו וכו' מיה' מה זה שאמר שיש שלם
ארצות לביעור ומשני יהיו אובלין בכל אחת וכו' כלומר בא להשיעונו שאין
יריד לבער עד שיכלה האחרון שבה ועל כן אמר שיש שלם ארצות שיש בכל
ח' שלם ארצות חלוקות עכ"ל ע"ל ז"ל. ורש"י ז"ל פ"י ע"ד שיש שלם ארצות שבה
עד שיכלה האחרון ששכלה ארצותיה וכמו שהביא ר"ע ז"ל וכן פי' גם הרמב"ם
ז"ל אבל תוס' ז"ל כתבו על פי' רש"י ז"ל דאין נראה להם אינם חלוקות
למה שונה שלם ארצות בכל אחת ועוד קשה לר"י דמדקאמר ר"ש אומר לא
אמרו שלם ארצות אלא ביהודה מכלל דלת"ק שלם ארצות חלוקות שכל אחת
חלוקה לביעור ור"ש נמי מודה להו ביהודה לך נראה לפרש דאחרון שבה היינו
בגון פירות ששבה עד שיכלה האחרון שבה ופירות שבעמקים עד שיכלה
האחרון שבעמקה וכן ששפלה ע"כ. וכתב הר"ש
אחרון ששפלה ע"כ. וכתב הר"ש
סיריליו"ז ז"ל אבל הכוון הוא דלעולם
בסוף הר' בפני עצמו ושפלה בפני עצמו
ועמק בפני עצמו ומתני' תרתי קמ"ל חדא
דאין כל ההרים שיש ולא כל השפלות
זרות ולא כל העמקים שזין אלא ההרים
דיהודה לעממן והרים דעבר הירדן לעממן
והרים דגליל לעממן וכן שפלה דיהודה
לעמנה ושפלה דעבר הירדן לעמנה ושפלה
דגליל לעמנה וכן עמק דיהודה לעמנו
ועמק דעבר הירדן לעמנו ועמק דגליל

שיהיו אובלין בכל אחת ואחת עד שיכלה
האחרון שבה כו'. רבי שמעון אומר לא
אמרו שלם ארצות אלא ביהודה. ושאר
כל הארצות כהר המלך כו'. וכל הארצות
כאחת לזיתים ולתמרים כו': ד' אובלין
על המופקר כו'. אבל לא על
השומר כו'. רבי יוסי מחיר אף על השומר.
אובלין

ח"ז. ג' שיהיו נז"ט שיהיו. הארצות כאחת נז"ט ארצות אחת.
ד' המופקר נז"ט המופקר. בתיר אף נז"ט אומר אף.

דהא אין מתרחקים טעמא משום דגמירי לחין חיה שביעית גדילה
על פירות שנגללו וכו' כדח"י בפ' מקום שנהנו דף כב ע"ב. וכו"ל
לר"ש דבהני פירות גדלים. ולפיכך מתרחקים. ומדברי הרמב"ם
בפ"ז בחבורו שזאת הבבא דוכל הארצות כו' אינה דברי ר"ש וכן
מוכחת בדברייהא שהביא הר"ב במשנה ח: ד' רבי יוסי מחיר חף על
השומר. ותימה דלת"ק שמור היינו מה שבבית ומה שבגנות ואי
אמרת חף על השומר א"כ זמן הביעור אימתי. וח"א לומר סבור דזמנים קבועים הם לכל פירי ופירי כדתינא בדברייהא שהביא הר"ב במ"ח.

מלאכת

אך י"ל דקתא קשה דהו"ל ולמה אמרו וכו' שלא יהו אובלין וכו' אלא על האחרון
שבה וע"ל וכו' דה"ק למה אמרו שלם ארצות לביעור וה"ה שבה לשאול גם
למה אמרו שיש שלם לכל ח' אלא ששאל על הראשונה וה"ה והרי לשון הפסוק
משמע של מקום שכלה מן השדה יבשר מינו וכו' מיה' מה זה שאמר שיש שלם
ארצות לביעור ומשני יהיו אובלין בכל אחת וכו' כלומר בא להשיעונו שאין
יריד לבער עד שיכלה האחרון שבה ועל כן אמר שיש שלם ארצות שיש בכל
ח' שלם ארצות חלוקות עכ"ל ע"ל ז"ל. ורש"י ז"ל פ"י ע"ד שיש שלם ארצות שבה
עד שיכלה האחרון ששכלה ארצותיה וכמו שהביא ר"ע ז"ל וכן פי' גם הרמב"ם
ז"ל אבל תוס' ז"ל כתבו על פי' רש"י ז"ל דאין נראה להם אינם חלוקות
למה שונה שלם ארצות בכל אחת ועוד קשה לר"י דמדקאמר ר"ש אומר לא
אמרו שלם ארצות אלא ביהודה מכלל דלת"ק שלם ארצות חלוקות שכל אחת
חלוקה לביעור ור"ש נמי מודה להו ביהודה לך נראה לפרש דאחרון שבה היינו
בגון פירות ששבה עד שיכלה האחרון שבה ופירות שבעמקים עד שיכלה
האחרון שבעמקה וכן ששפלה ע"כ. וכתב הר"ש
אחרון ששפלה ע"כ. וכתב הר"ש
סיריליו"ז ז"ל אבל הכוון הוא דלעולם
בסוף הר' בפני עצמו ושפלה בפני עצמו
ועמק בפני עצמו ומתני' תרתי קמ"ל חדא
דאין כל ההרים שיש ולא כל השפלות
זרות ולא כל העמקים שזין אלא ההרים
דיהודה לעממן והרים דעבר הירדן לעממן
והרים דגליל לעממן וכן שפלה דיהודה
לעמנה ושפלה דעבר הירדן לעמנה ושפלה
דגליל לעמנה וכן עמק דיהודה לעמנו
ועמק דעבר הירדן לעמנו ועמק דגליל

ארצות לביעור וכו' לא: שיהיו אובלין בכל אחת ואחת עד
שיכלה האחרון שבה. איכילם ביהודה עד שיכלה האחרון שבג'
ארצותיה וכן בגליל וכן בעבר הירדן אבל אין אובלים ביהודה על
ידי אותן שבגליל ולא בגליל על ידי אותן שביהודה דגמירי דאין חיה
שביהודה מתרחקת ללא מיהודה לגליל
ומגליל ליהודה אבל יואה היא מגליל
לגליל ומיהודה ליהודה: ושאר כל
הארצות כהר המלך. שאר כל
הארצות שבג' אובלים ע"י הפירות
הגמלאים כהר המלך והוא היה רב
הפירות ואחרון מכל שאר ארצות
שבארץ ישראל: וכל הארצות כאחת
לזיתים ולתמרים. כל הארצות שבארץ
ישראל אובלים זיתים ותמרים על ידי
ארץ אחת שלא כלו בה הזיתים והתמרים
למיה מן השדה בין שתייה הארץ ההיא
ביהודה או בעבר הירדן או בגליל. ואין הלכה כר"ש: ד' אובלים
על המופקר. אובלים ממה שבבית ע"י שמניו מאלו המין שבה במקום
מופקר אבל חס פסקו וכלה אותו המין ממקום המופקר ח"פ שנמלא
ממנו במקום השומר בביתם או בגנות חייב לבער כדאמרו כלה למיה
מן השדה כלה לבהמך מן הבית: ר' יוסי מתיר אף על השומר.
ואין
והתורה

שלמה

לעמק אבל הולכת מזה לזה ומעמק לעמק
ומשפלה לשפלה. אכל חיה שביעית
אינה הולכת לעבר הירדן ולגליל אפי'
מזה לזה ומעמק לעמק ומשפלה לשפלה
וכן של עבר הירדן אינה הולכת ליהודה
ולא לגליל וכן של הגליל אינה הולכת
ליהודה ולא לעבר הירדן ומעמק ממואר
עמק חילוק ג' ארצות וכל ח' מתחלקת
לשלו ואין להאריך. עכ"ל ז"ל:
והשתא צ"י ולמה אמרו שלם ארצות. יצאו אובלין בכל אחת ואחת עד שיכלה
האחרון לכל הר המלך אחת ופקא מינה להא דלמרי' בפ' הניזקין ששים
ריבוא עיריות היו לו ליבאי המלך כהר המלך דכולן שיעורין אחד: לא אמרו
ג' ארצות אלא ביהודה. שנגלו גדול ולכן יש חלוק בין הר ושפלה ועמק
אבל כל שאר הארצות הן כהר המלך דהוא ליהודה. ואי גרסינן כהר המלך
בג"מ ח"פ שיעור זמן כל הארצות כל זמן שיש כהר המלך: ובלא הארצות
כאחת לזיתים ולתמרים. סתמא הוא וכו' עלמא ובירוס' מפרש זמן ביעור
דידהו וכו' התם חני חף לחזובין כל הארצות כאחת. חני אובלין על התמרים
עד שיכלו מיירוחו שיהא עיר התמרים כדכתוב בקעת יריחו עיר התמרים עד
זעיר וחס בפסחים קמתי עד שיכלה האחרון שבעמק. ועל הזיתים אובלין
עד שיכלו ממזון ומגוה חלב. וכי קמתי מתחיתן שלם ארצות לביעור בשאר
כל פירות האילין: ד' אובלין על המופקר וכו'. בירוש' מ"ט דהאי ת"ק
ר"ש הוא. ומאי טעמא דר"ש את הוא שגרמתי לך שלא לאכול שמירתו ועברתי
אעשה דתשפסנה ונטעמה ושוב אין לסמוך על אותן פירות. וכתב הר"ש
סיריליו"ז ז"ל כיון דבירוש' פירש דמתני' יחידאה היא לא קיימת לן כסתם
יחידאה והדיקין לכללין ר' יוסי ור"ש הלכה כר' יוסי ע"כ: ר' יוסי אומר
אף על השומר. שאלמלא שכן שמורים היה יכול לאכול מן:
אובלין

יבין ישראל תפארת יבין

אפירות שנגללו. בשביל פירות אלו מתרחקי' החיות: (בב) אובלים מה שבבית.
צמחי מין זה עדיין במקום הפקר בין במוצרי בין בתלוש: (בו) בכלה
במופקר

ר' יוסי
כפי חלוקת נבזיון שלהם אש"פ לעיני הביעור אינם אלא שלם: ד' ר' יוסי
מתיר חף על השומר. ופי' חז"ל ששומר שהוא ממוכר. ואכתי טעמא כפי כיון
שאינו
כפי דיוס' שיה' ונתמיה וכו'
כ"ל: שאלו היתה הארצות
אחד: וכו' סא"פ. אכל לר"ש וה"י קטיל. (ע"ל):

אובלין. ש: ד' הכובש פקחים. כ: מ"ג פ"ג ד' כה: כל שבלה. מ"ו ס' ע"ז:

תוספת חדשים

משנה ה' ר"ג אומר כל שבלה כו' נראה דר"ל קודם שכל מ"ו מן השנה יבצר מ"ט מן הכתוב דל"ב תקשי הלכתא דהלכתא דר"ל כ"ג ולעיל פ"ו א"י דשביעית אומר לאחר יבוצר כ"ט של שנה במינה וא"כ מ"ו שכלה מ"ו מן השנה או אומר אחרים כ"ט וכו' מדברי ר"ג פ"ו מ"ו שכתב ילקח הוורד קודם שביעית ומן היבוצר ע"ש וכו' מדברי ר"מ פ"ו שכתב הא דפי' ר"ג פ"ו דשביעית אומר כ"ט קודם יבוצר דל"ב הלכתא עד כאן. א"כ ע"כ דר"ג אינו קודם יבוצר מ"ו י"ל דאף שבלה מ"ו מן השנה כיון דדעתו לעצמו מ"ו אומר אחרים כ"ט דמ"ו דמ"ו ל"ה דל"ב מ"ו כשביעית אלקינו דמותו א"ש ש' שהיה מ"ו מ"ו וכו' וע"כ רמ"ז הכן בלח. וע"כ:

ראשון לציון

בפירוש התוספת קודם ע"כ כ' מונקד וכו' ת"י ר"פ ו' דלח:

תוס' אנשי שם

ע"כ. וא"כ קשה כיון דבירושלמי מפורש דה"ל ר"ג הוא הדרש טעמא דקרא א"כ כן לא ה"ל לטקוק כמותו דה"ל ק"ל כרבנן דלא דרשי כמ"ס ה"י"ט ספ"ד דר"מ וא"כ ה"ל לטקוק כמ"ו ל"ג דמוקף עמו. וי"ל דה"ל כיון דק"ל לן טעם כ"כ דוקא נקטי' כותיה בזה דוקא ועמ"ס ב"מ פ"ג דבימות ומ"ג ק"ל מהירושלמי ה"ה על מ"ס ה"י"ט לעיל מ"ב כ"ט כמ"ס דלולי הבעור כ"ט מ"ד ה"ה דה"ל מדרשג"ר הירושל' לאוקמי מהני' כ"כ דרשי טעמא דקרא ע"מ דירשא גמורה ה"ה ו"ע. (ש"ב) ב"ל זמן. כמותות דף פ"ה מוכח דל"ג שייך לישא דכל זמן א"ל היכא דכל להמיר הכל היכא דכל לא שייך כל זמן א"ל ל"ה ע"ש. וא"כ ה"ל דר"ג נה' להק' הול"ל ר"י ממיר א"ש בכ"ו. ונחא לי ע"ש מה שראיתי בירושלמי דר"י פליג' מ"ו על הדופרא דת"ק ש"י בכל ענין וכו' לא ש"י א"כ בכ"ו. והש"א כ"ו לר"מ זה נקט כל זמן דלנ"ה ה"ל ר"י לתומא. (ש"ב)

והאורה שלמרה ולבהמתך ולמיה אשר באר"ך סמכה על רוב השנים והתירה לאכול בכל שביעית עד לותם הזמנים שברוב השנ' אין למה עוד צדקה. דל' אף על השמור לא משמע שמהיר מזה הטעם אלא מטעם שמומין אף על השמור וזה תימה אצל נ"ל שזה שאמר ר' יוסי אף על השמור ה"ק. לא כדברי

הת"ק שאומר על כל שמור. אלא מלינו לא על כל שמור קאמר דודאי ליתא דל"כ זמן ביבוצר לימיה. אלא מיהת יש שמור שראכל עליו. וממילא הפחות שבשמור קאמר דתפסת מוטע תפסת. והיינו כגון מחובר בזילין והאילן במקום שמור הוא עומד. מ"ו הו"ל והפירות עדיין במחובר אוכלין עליהם. ולמדתי פי' זה בדברי ר' יוסי משקן הרמב"ם בחיבורו פ"ו ס' ה' לו למוקים של שביעית וכלו העגבים מן

השדה מן הגנות והפרדסים שהם הפקר אע"פ שעדיין יש עגבים בגפני' שבדרך החצירה' אינו אוכל מן המוקים מפני עגבים אלו שבחצר לפי שאינן מלוין למה עכ"ל. וסובר אני שלא הוצרך להוסיף גפנים שבחצירות אלא לאפוקי מדעת רבי יוסי. וממילא למה שזו היא דעת רבי יוסי דמחובר בגפנים שבחצירות אע"פ שבמקום שמור הם עומדים אפילו הכי אוכלים עליהן ועל השמור כצ"ל בזה הוא שאמר שאוכלים עליו ולא על כל שמור: ד"ה [הרובש שלשה האחרון]. פירש הר"ב מקרא יתירא דאמר מן השדה תאכלו. וא"ת ת"כ דפרשת בהר דר"ה נמי דרש' לסברתו מהך קרא ופירשו דסבר' על הת"כ שם: כ"ב ר"ע ז"ל. ר' יהושע אומר וכו' דאמר קרא מן השדה תאכלו וכו'. ועיין עוד בסמוך: ר"ג אומר כל שבלה מן השדה אכור אבל הטעם הוא כמובער ע"כ. ונ"ל דאח"כ

שלמה כבש"ם וכו'. כתבו תוס' ז"ל צ"פ מוקס שנהנו בזמילת אחרים דרבינו נסים ז"ל פ"ד דראשון היינו שיתן ראשון בכבש ואחרון היינו שיתן אחרון בכבש והכי אמרי' בירוש' מה טעם דר' אליעזר וכו' ע"ש. וע' בקרבן אהרן על הת"כ שם: כ"ב ר"ע ז"ל. ר' יהושע אומר וכו' דאמר קרא מן השדה תאכלו וכו'. כ"ב ר"ע ז"ל וז"ל טעם זה אינו ברור כ"כ ובידוע' קאמר טעם מפני שכבר נתבטל קודם היבוצר כיון שבלה עמו של האחר עכ"ל ז"ל: רבן גמליאל אומר וכו'. כתב הרמב"ם ז"ל והלכה כר"ג ולא מטעם שאמר הגד"ה עיין בזה שכתבתי בפי' החולק בכלל והלכה כדבריו' אלא מטעם שהוא מחמיר ע"כ משמע שגורם במשנה והלכה כדבריו. אכל בירוש' מוכח דלא גרסי' ל' במשנה דה"ק התם חגי והלכה כדבריו

ואין הלכה כר"י: אוכלים על המפוחים. על מה שמפוחים העופות בשפוחים שהן כלי מרס הצנונים בטוחל אשר שם לפרים יקטנו ואוכלים ממה שבבית כל זמן שמזוי מלאו המין בטפוחים: ועל הדופרא. אינן עשושה פירות שני פעמים בשנה אוכלים בראשון עד שיכלה האחרון שבמינם: אבל לא על הסתונות. אין אוכלין בעגבים על ידי העגבים הגדלים בימות הסתיו: רבי יהודה פתיר. לאכול בעגבים ע"י הסתונות כל זמן שבררו קודם שיכלה הקין. ואין הלכה כרבי יהודה: ד' הכובש ג' בבשים. שלשה מיני ירק: בחבית אחת. של חומץ או של ליר כדי שיתקיימו שלשה מיני הירק יחד: רבי אליעזר אומר אוכלים על הראשון. וכיון דכלה מין אחד מהן מן השדה נאסרו כולם ואפילו אותו שלא כלו שאריו מין שכלה נתן טעם בצאותו

אלא כלו ואסרו דנתן לעיל פיר' שביעית אסרה בזמיה במשהו שלא בזמיה כ"ט: רבי יהושע אומר אף על האחרון. על סמך מין הכלה אחרון יאכל משלשתן אע"פ שכבר כלו השנים לחיה שבשדה וטעמא דרבי יהושע הו"ל ואלו שכלו בלושים מטעם אורו שלא כלה דאמר קרא (ויקרא כה) מן השדה תאכלו את תבואתה כל זמן שהיתה אוכל מן השדה אמה אוכל מן הבית והאי קרא יתירה הוא דהא דרשינן

כבשים וכו'. עיין פ"ו דתרומות משנה י': ר' יהושע אומר אף על לרבי אליעזר הך קרא מה עבד ביה. והאוס' דפסחים דף נב הביאו ר"א דלי' לאו האי קרא (ה"א) דאורו המין דוקא יבער ולא יותר אע"פ שטעם האיסור מעורב בן דל' דמי איסור דביבוצר לשאר איסורים דהא שרי לעניים [במשנה ה'] וה"ל דתשביה כמובער כיון שאין כאן אלא הטעם ור' יהושע סבר דודאי הטעם חשיב כמובער והאי קרא אחי להחיר אף גוף אורו שבלה הו"ל ומעורב בן הטעם [מן] המותרין והכי קאמר וכו'. ועיין עוד בסמוך: ר"ג אומר כל שבלה מ"ו מן השדה וכו'. ל' האוס' ורבן גמליאל סבר ממשות של כ"א

אובלין על המפוחין. פי' הרמב"ם ז"ל שהוא לטון רבים מטופח המכר בריש כלאים הפורקן והטופח נקרא בעריב קרעמן ורואה לומר הגרגרים הקטן ממני התבואה והקפוחים שאינם מרעין וחס בתבואה פ"ו לקח ג"כ הדמיון בעגבים קשים. אכל בירוש' מ"ס טפוחים שבערו וכו' יוסי קאמר לה ופי' בערוך שהן כלי חרס הצנונים בכותלים שמקנים בהן העופות. ולפי זה ר' יוסי הו"ל לטעמיה דאוכלין אף על השמור דר' יוסי הוא דתני לה כדאמרין: אבל לא על הסתונות. פי' ה"ר יהוסף ז"ל בין שהן ממין אילן שאיט טוען אלא פרי אחד ובין מאילן דופרא כולן אסורין ע"כ: ור' יהודה פתיר וכו'. פי' ה"ר שמשון ז"ל והכי נמי פליג' ר' יהודה דיופרא"ו סתונות דתניא בירוש' ר' יהודה פתיר דיופראין והן שבררו עד שלא יכלה הקין: ד' הכובש שלשה יודעה (*) גר"י גרדא מ"ה כהסנתיות.

אובלין על המפוחין. פי' הרמב"ם ז"ל שהוא לטון רבים מטופח המכר בריש כלאים הפורקן והטופח נקרא בעריב קרעמן ורואה לומר הגרגרים הקטן ממני התבואה והקפוחים שאינם מרעין וחס בתבואה פ"ו לקח ג"כ הדמיון בעגבים קשים. אכל בירוש' מ"ס טפוחים שבערו וכו' יוסי קאמר לה ופי' בערוך שהן כלי חרס הצנונים בכותלים שמקנים בהן העופות. ולפי זה ר' יוסי הו"ל לטעמיה דאוכלין אף על השמור דר' יוסי הוא דתני לה כדאמרין: אבל לא על הסתונות. פי' ה"ר יהוסף ז"ל בין שהן ממין אילן שאיט טוען אלא פרי אחד ובין מאילן דופרא כולן אסורין ע"כ: ור' יהודה פתיר וכו'. פי' ה"ר שמשון ז"ל והכי נמי פליג' ר' יהודה דיופרא"ו סתונות דתניא בירוש' ר' יהודה פתיר דיופראין והן שבררו עד שלא יכלה הקין: ד' הכובש שלשה יודעה (*). גר"י גרדא מ"ה כהסנתיות.

יבין

במופקר. אכל מלינו עדיין באילן שבחצר שאין חיה מלינו שם: (ב) פלוגתא דרבא דקדורה שבטתל שס' לפרים יקטנו. אוכלין בביתו במלינו מין זה עדיין בטפוחים ממה שהביאו הלפפים: אף שאיננו צדקה: (ב) אילן העושה צ"פ פירות בשנה. אף שאינו מלינו. אוכלין עליו: (ב) וייטערטרייבען. המתבטלין באילן בסתיו: (ג) שהתחילו להתבטל קודם שכלה הקין של שביעית. אף שלא נגמר בזולת עד הסתיו של שמינית.

משנה שאינו מלינו חיה מלינו רבנן' דמחובר ואסור מחובר כתיב ונראה דכ"ל ר"ל דהא דכתיב לבהמתך ולמיה. לאו דהקפידה ורשע מיה מלי מאלל למה. אלא עיקר האסרה היא שלא יאסוף כל תבואתו כחאל לבינו כדרך שטוב עבאר השנים. וזו היא מלוא טעם שביעית כמ"ס הרמב"ם פ"ד דין כ"ד. ומהל הכסוב דבר זה במאלל חיה כלומר שיהיר וישאיר צדקה ולא יאסוף הכל. והלכך אם אסוף כל מה שבשדה ועדיין מן המחובר השמור שהיו עומדים ליבצר ולא בלכך הו"ל ושייר שלא בלכך אף כן חוב יבוצר וק"ק סבר דקרא כפסטי' שהקפיד על מאלל חיה וזה שלא שאיר למה חייב לנשכר על' השפוחין. פי' הר"ב שמשנין והעופות בטפוחין.

יבין ישראל תפארת

רשאי בשמיני. לאכול עליהן אותן שנגמרו לגמרי בקין. כל זמן שאורו מין בסתונות מלינו בשדה עדיין: (א) ג' מיני ירק: (ב) בחומץ או בליר: (ג) דבכלה מין א' נאסרו כולן. מדעתנו טעם זכ"ו דרבי הוא מין בשא"מ. וא"כ הכא דליכא רק ב' מיני היתר וא' איסור. הרי לא נתבטל בס' [כלניס פ"ז]: (ד) דוקא בזהו בלי תערובות חייב בביבוצר. משא"כ הכא אורו שכלה מעורב בטעם מאותו שלא בלה: (ה) וטעמו שבלוט בחצירו

ראשונה וק"מ קשה הא בקרא חיה כתיב וזה אינו מלינו ואי מיה לאו דוקא וה"ל לשוף אמאי אין אוכלין על השמור המחובר אע"פ שאינו מלינו חיה מלינו לטופח. והרמב"ם מפרש טפוחין גרשינין קשים שאין נגמרין אלא בקוף טה: אבל לא על הסתונות. משום דסתונות רעים ובידועים ואין לרואין אלא למומן כמ"ס הר"ב פ"ו דדרים מ"ח. ומשנין כמין אחר. והרמב"ם בתבואה ככב שוממים לפירות של טה אחרת ובלה דתפוגתא דל"י שמע ליה הכי: ד' הכובש שלשה כבשים. ל"ס אמאי נקט שלשה הא כבשים שייך פלוגתייהו נמי: ר"ג אומר כל שבלה מלינו וכו'. מה שסקסא מיו"ס דלי הלכה כ"ל א"כ ממני

רביעה שניה. שהיא בשנה ציונית כ"ג במרחשון מסס ואילך חייב לבער: מגבב. תרגום לקושט קש (שמות ה) לגבבא: רביעה. על שם שהמטר רובע את הארץ ומולידה כוכר זה שרובע את הקנה. פ"ח שמרביץ העפר ומשכיבו תרגום רובץ (בראשית ט) רביע: ועלי גפנים.

לחם ולחלים זמן כל זמן שנמלאים פאזיבין כלומר במחזור לאילן: שישורו. שיפלו: והמגבב ביבש. בעלי קנים וגפנים יבשים לכול עד שתרד רביעה שניה ואחר כך יבער: בכולן. בין עשבים בין קנים וגפנים בין לחים בין יבשים. ואין הלכה כר"ע: אין עניים נכנסים לפרדסאות. בשאר שני שבוע ליעול לקט שכחה ופאה וכן נכנסים לגנות במולאי שבועות עד שתרד רביעה שניה. מפני מותרות פירות שביעית שנשאריו בה: בתבן ובקש של שביעית. דסחם תבן וקש הוא למאכל בהמה ויש בו קדושת שביעית ואסור לגרפו ולהטות בו הגאה של [אבון] משום

רביעה שניה (ה). עלי קנים ועלי גפנים (ה) עד שישורו מאביהן (ו). והמגבב ביבש (ו) עד שתרד רביעה שניה רבי עקיבא אומר: בכולן (ה) עד שתרד רביעה שניה: אין כיוצא בו המשכיר בית לחברו עד הגשמים. עד שתרד רביעה שניה. המורד הנאה מחברו עד הגשמים. עד שתרד רביעה שניה. עד אימתי עניים נכנסים לפרדסות (ה). עד שתרד רביעה שניה (ו). מאימתי נהנין ושורפין בתבן ובקש של שביעית (ה). משתרד רביעה שניה

ח"צ. ו עלי קנים ולי גפנים ז"ל ו כגנל. שישורו כגנל וכן שישורו וכן כגנל. ו המורד הנאה ולי גפנים ז"ל ו כגנל. מאימתי ולי משתרד ולי ציונותו עד אימתי ולי עד שתרד ולי וכן נכנסים שם.

הרמב"ם אוסף העשבים הלחים נקרא מלקט. ואוסף היבשים נקרא מוצב תרגום לקושט טו: רביעה שניה. כתב הר"ב בשנה ציונית כ"ג במרחשון ועיין במשנה ג פ"ק דתענית מ"ט סס: עד שישורו מאביהן. ובמשנה ה פ"ז שטרין מאביהן וכתב זכאן הרמב"ם זבלתה הגו"ן בש"ן ועל כן נדגשה הש"ן ועקרו להיות עד שישורו מאביהן ע"כ. ודבר זה ידוע במלכת הדקדוק שחברי הגו"ן צאות דגושין צאות השניה מן הארש: [בכולן]. פירש הר"ב בין עשבים בין קנים בין גפנים כלומר בין עלי קנים בין עלי גפנים ולווי שכן גם לשון הר"ס והפ"י האזכר הייתי מתקן הלשון שכל"ל: [המורד הנאה וכו']. מפורש תמלא במשנה ה' פ"ח דגדרים: [עד אימתי עניים נכנסים וכו']. ואין בעה"כ מוחה וטעמא דבארץ ישראל לא קשה דריסת הרגל לזרעים עד אותו זמן כדאיתא במרובה [פ"ח]: הר"ס. ולא דמי לדריש פרק ח לפאה דהתם לענין היתר כל אדם במתנות העניים:

תוספות חרשים משנה: (הוי"ט ד"ח) בתבן ובקש כו' שלא מסר לחם כלום ע"כ. ז"ע דהיא עממא לא מספיק אלא שלא יצרינו להם ציונו אלא מ"ט יסא להם דין שביעית ואמאי פקע קדושת שביעית מהן וע"כ בירושלמי מקטע אתר החור דיוון דתמבטל מה שגשדה הו"ל כאלו תמבטל גם זה שביעית ואפסד דמותה (אבון):

משנה ראשונה שתרד כו' ע"כ מוצא דמפרש לה באיור לקושט עממה עמד הזמן מותר ומתס ואילך אסור. וע"כ מקטע באיור שלא כלה הלוחות מן הלוחות וביבשות מן היבשים ומתלא שאין לאוין לו למאכל בהמה וה"ל הפסיד פירות שביעית ומבטל מאכל חיה ששפ"פ שאין לאוין לבהמה יש חית השדה שרואין לה. ומה שהביאו לפסד כן דלא"ל לפרשה לפסד ביעור משום דבירושלמי אמר עלי קנים אין להן ביעור ופקח כן הרמב"ם שם ובתבן כ"ח ומה שכתב בירושלמי. ומתמי דהשבי נמי עלי קנים פ"כ לאו לפסד ביעור הוא. אלא והכי משמע לקושט עממה דמתמי המלקט והמגבב. וקשה על הר"ס דמפרש לענין ביעור הפך בירושלמי: [א עניים נכנסים לפרדסות עד שתרד כו'. ומתס ואילך לא דקשי ליה דוחא כתיב וישורפין בתבן ובקש. פי' הר"ב דשכתבטל מה עשירה מתאכל חיה פקעה קדושת שביעית ממה ששפ"פ ממה שגבית וכ"כ הר"ס מן היחוש ומשמע לפ"י דהא דמתמי' כלה לחיה מן השדה כלה להמתקן היינו שכלם לחיה דקן חילתה דוקא שנמנו לאכול כל מה שעשירה

מלאכת שלמה וכו' א"ל ליתיה דתקן מאימתי כל אדם מותרין וכו' כדא"י התם ולפי זה הנכירה והביעית והאפילה דקתני היינו ראשונה ושינייה ותלויה וכל אלו נקראין יורה שזורה יש בו זמנים אלו ולפי זה רביעה שנייה דתקן בכל מקום היינו בשלה במרחשון לר' ופי' ו"י לר' יהודה ו' לר"מ וזה לא ישתנה כלל ולא שייך למר בו בשנה המצברת ק' ובשנה ציונית ק' ו"ל ששעות נכל בספרים ונריך להגיה בכל המקומות הלא ובפאה ובגדרים וכן הרביעה הנכירה צ"ל במרחשון והציונית כ"ג במרחשון והמאחרת בר"ח כסליו חשו כדרך האומר בגמרא ובפ"י שני מה' מתנות עניים כתב כמו שכתב בפ"י המשנה ו"ט עכ"ל ז"ל: בסוף פ"י ר"ע ז"ל. אכל כשכתבטל ממה שגשדה מתאכל חיה פקעה קדושת שביעית ממה שגבית וכו' עליו הר"ד יוסף ז"ל פי' זה קשה הרבה דלא אדרינה כשכלה מן השדה חייב לבער מן הבית ונראה דודאי חייב לבער כמו שאמר גבי עשבים ועלים לעיל עד שתרד רביעה שנייה אך אף אפסד שמוטר לימות בו אחר זמן הביעור הוא מותר אפי' להפסידו כיון שכבר יפסד מעצמו ע"י הגשמים כיון שכבר ירדה הרביעה וז"ל דהיינו מה שכבר נתבער כבר כליו נגון שהוספרו או מה שנתלקחו ו"ט עכ"ל ז"ל: מאימתי נהנין וכו'. כגון לשרותו בתוך הטעם או לחתו בתוך הכר דלמתי' ביעור' תבן של שביעית אין שורין אותו בטעם תבן של שביעית אין מוחזין אותו בכר. משתרד רביעה שנייה. שאז נסרחה ונפסל מתאכל חיה וכיון שכלה לחיה מן השדה פקעה קדושת שביעית ממה שגבית ומותר לימות ממנו תני' ר' אבהו אפי' שלש שנים עד

וא"ל לומר כן דמינה מתאכלים אכל מיני זנפים דלמתי' נמי בפ"ו מ"ב דכשאו מתקיים בהרץ יש להן ביעור ויכתיב משכחת להו דכלו שאין חיה אוכלת מהן. וכ"כ כגון שכלו שקלחו הכל מן השדה לזכור לזכור זנפים א"כ היכי פסיקא ליה לתנא דמתמי' ברפ"ו דפסיחו סמיס מין נכנסים אינו מתקיים בהרץ והרבה הם מתקיימין וכדלמתי' נמי בגמ' דלדע נ"י ל"א הי לא כלו להו. ומתיבא קוש לן דהני כלו והני לא כלו כיון שאפשר לקור' מאלו כמו מאלו. אלא ודאי בהפקד ורקבון תליא טעמם אלו שאין נקבין ואלו נקבין. וכן משמע גבי כביריתא שהביא הר"ב במתמי' דלקמן אוכלין בהמרים כד הפסים בענבים עד הפסק ביותים עד עלות וכתב הר"ב שם דזמנים אלו פקחים שאין ידוע אם כלה לחיה. וא"י באפילה תליא מתנחא מנח קיס לכו דלא נאכלין מחר יותר מאלו. וכן מוכח במתמי' דלעיל דהייב שימורא לפשטים ולפלים עד שיבש המתוק ויש שחרד דביעור. וא"י באפילה תליא אינו טולה על השדה דמה ענין יובש המתוק לה שבו אחר זמן נאכלין טלם. ויובש המתוק גופיה אין לו זמן קטוע ויש מקום שמתקיים קודם להכרו. אלא ודאי דבהפקד תליא דבאחר זמן נפקדין ונקבין וכן מפי' היובש וזה מפני הנחות כדפי' לפי' וכן הרמב"ם כתב שם שהיה גבי עלין כשטרין כבר גלו. וכתב ג"כ עלי זימים ועלי קנים ועלי חרובין אין להן ביעור כלל שחיים טבלות ובלות עכ"ל ש"י דין פ"ו וכן מוכח בפירושו לעיל מ"ו אוכלין כנגילה עד שיכלו כגרות וכו' דהשניות כלו ממתת יבשות פ"ט. והו"ט כתב דשפתא דהירושלמי שאין לו לבער מן הבהמה

דמלאכת שלמה וכו' א"ל ליתיה דתקן מאימתי כל אדם מותרין וכו' כדא"י התם ולפי זה הנכירה והביעית והאפילה דקתני היינו ראשונה ושינייה ותלויה וכל אלו נקראין יורה שזורה יש בו זמנים אלו ולפי זה רביעה שנייה דתקן בכל מקום היינו בשלה במרחשון לר' ופי' ו"י לר' יהודה ו' לר"מ וזה לא ישתנה כלל ולא שייך למר בו בשנה המצברת ק' ובשנה ציונית ק' ו"ל ששעות נכל בספרים ונריך להגיה בכל המקומות הלא ובפאה ובגדרים וכן הרביעה הנכירה צ"ל במרחשון והציונית כ"ג במרחשון והמאחרת בר"ח כסליו חשו כדרך האומר בגמרא ובפ"י שני מה' מתנות עניים כתב כמו שכתב בפ"י המשנה ו"ט עכ"ל ז"ל: בסוף פ"י ר"ע ז"ל. אכל כשכתבטל ממה שגשדה מתאכל חיה פקעה קדושת שביעית ממה שגבית וכו' עליו הר"ד יוסף ז"ל פי' זה קשה הרבה דלא אדרינה כשכלה מן השדה חייב לבער מן הבית ונראה דודאי חייב לבער כמו שאמר גבי עשבים ועלים לעיל עד שתרד רביעה שנייה אך אף אפסד שמוטר לימות בו אחר זמן הביעור הוא מותר אפי' להפסידו כיון שכבר יפסד מעצמו ע"י הגשמים כיון שכבר ירדה הרביעה וז"ל דהיינו מה שכבר נתבער כבר כליו נגון שהוספרו או מה שנתלקחו ו"ט עכ"ל ז"ל: מאימתי נהנין וכו'. כגון לשרותו בתוך הטעם או לחתו בתוך הכר דלמתי' ביעור' תבן של שביעית אין שורין אותו בטעם תבן של שביעית אין מוחזין אותו בכר. משתרד רביעה שנייה. שאז נסרחה ונפסל מתאכל חיה וכיון שכלה לחיה מן השדה פקעה קדושת שביעית ממה שגבית ומותר לימות ממנו תני' ר' אבהו אפי' שלש שנים עד

מ"ה [משניות זרעים] 45. תפארת יבין יבין (מד) ר"ל גשם השני והוא כ"ג במרחשון בשנה ה'. דהו לא חזו יבשים שגשדה לחיה: (מה) א"ל לבער עד וכו': (מו) שיפלו מהגזע. דהו לא חזו לחיה: (מז) מעלי קנים וגפנים. א"ל לבער עד וכו': (מח) כל המכרים במשנה: (מט) בשאר שנים ליעול לקט שכחה ופאה. ולא יתבן להיות

ח מי שהיו לו טע' פסחים
 ענ: מיה' עס פ"ו הל' סמג
 ע"ן קמח: ע"ת: אובלים
 חז"ל פ"ל דל' כהר. טע"ל ר"ל
 נפלא דע"ל נסח סופסתא
 ונחמיה ע"ה :

הלפני גרמאות
 ח והגיע גירושנו והגיעו
 ועניים דג"ס עניים .

ראשון לציון

[משנה ח] מחלק מן
 שלש סעודות . אלא דמיא
 כסוכה לט' חין ומסרין דמי
 פירות שביעית לפס הארץ
 יפאך ממון שלש סעודות
 כתב רש"י אכל מן שלש
 סעודות מותרין כדי חייו
 דליכא לשימר לבעודת שנת
 הוא לר"ך וכיון שסודר בערב
 שנת סודר לכל ימות השנה
 עכ"ל :

תוס' דג"ס

ח בר"ב א"ה והגיע
 בו בנחגות טו' . כספחים
 י"ג א"י דר' יומן מחלקין
 בנחגות ח' הפירות
 ובנחמיה עד מוסק . וכו'
 ל"ע על הר"ן נחגות טו'
 ה"א . (לסוף) : בא"ד
 וכו' של שנה השמינית .
 וז"ל שביעית מי אילת
 נחגות

משנה ראשונה

כיון שלא הפקיד לחיה
 בזה שאלו היה עבד
 כבד היה נפקד ונכל
 ע"כ ואין עסק זה בלוח
 התורה לא אמרה משום
 הפקר החיה . אלא שם
 אין לחיה לאכול לא
 תאכל בהמה ויחר מן
 החיה ולר"ך להוליך מאכל
 של בהמה ולהפקירו
 שיאכל לבהמה ובהמה
 וזהו מצות הביטור שיאכל
 הפקר ופסו לכל ואין
 לאחד זמם ויחר מהחיה
 וכן ל"ז חס כלם לחיה
 תחמת אכילה או תחמת
 הפקר . ודכתיב הכי
 האלו אין לך להטין .
 והיחזק קשה עתן
 הירושלמי גופי' לפיל
 פ"ו מ"ו גבי לפילין יש
 ביטור עשירין מאכילין .
 תשמע כתיב כתיבשתי
 דמה ענפסק וירקב
 מיקרי כלה לחיה ולר"ך
 לנכר כדפ"י סס . והר"ם
 ז"ל פ"ה הירושלמי חס
 כפ"ה ואינו מוכן כלל .
 ובעיקר פסם משתינו
 דהא חתימתי נכין
 ושורפין כ"י אין לר"ך
 לומר דתנפסק בשנת
 פקעה קדושת שביעית
 ממה שצבתי . אלא שחל
 חקן וקטן עומד למאכל
 בהמה ויחר מהחיה
 להסיק כדפ"י בספ"ה אכל
 משמעת מאכל בהמה אין
 כן כלום וכו"ל הר"ם בש"ס
 חקן . ומיהו לפי הירשקא
 דגדס בתנתי' בנחמיה
 והביאה הר"ם עד איתמי
 נהנין ושורפין כ"י .
 אבל משבגיע זמן הביטור
 יכול ורשאי ליהנות ממנו
 או לשרפו . (ג) הנפוצר
 בת"כ . בכלה לחיה לפי
 הארלות . מיהו צבתי .
 אולם בעצבים עד הפסח .
 ובזיתים עד עזרת .
 ובנחגות עד חטובה .
 ובתמרים עד פורים .
 וכולן של

רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים לכולין אחר הביטור .
 כך היה גרסת הר"ב והר"ם והתוס' צפרק מקום שנהגו דף כג
 ע"ב וכן הניסחא בת"כ פרשת בהר . וכתבו התוספות דהא דמשמע
 בכל מקום דלאכול אחר הביטור היינו כשמחזיק בהם כשלו אכל
 אחר שהפקירם והוליון מרשותו שיאכל

מהם בין אדם בין חיה אם חזר וזכה
 בהם להכניס לתוך ביתו אוכל והולך עד
 שיכלו וכן מוכח בירושלמי הביאו הר"ם
 וכבר כתבתי כן במשנה ב בשם הרמב"ן
 וע"ש . וכתב עוד הכסף משנה בריש
 פרק ז' בשם הרמב"ן פי' עניים כל
 שלקטו הפירות משדות אחרים מן
 ההפקר . עשירים בעלי השדות עלמס
 שלקטו אותם מן השדות שלהם בהפקרם ע"כ . וגרסה הרמב"ם
 בדברי יוסי דהכא אחד עניים ואחד עשירים אין לכולים אחר הביטור
 וכו"כ בכסף משנה בריש פרק ז' . והיינו דפסק כרבי יוסי אף על גב
 דבמשנה

מלאכת
 שלמה

עד שסרס ומשמע דברייתא דר' אבטיה פליגא אמתני' א"ל מתני' צבתי
 ארלות שממסר לירקב מלכות הארץ שמתלחמת בעממים אכל דר' אבטיה
 צמקום הרים ופרסים שהקרקע קשה ואין התבן ממסר לירקב ה"ד שמשון
 ז"ל . ובפ"ק דתעניות דף ר' גרסי' הכי רב נחמן בר יצחק אמר לבער תבן
 וקם של שביעית דמיא עד איתמי נהנין ושורפין בתבן ובקם של שביעית
 עד שתרד רביעה שנייה דכתיב ולבנהמתך ולחיה אשר בלחריך תחיה כל זמן
 שחיה אוכלת בשדה האכל לבנהמתך צבתי ז"ל לחיה מן השדה ז"ל לבנהמתך
 מן הבית משמע דמרבועה שנייה וליך אסור וקשיא אמתני' ויתרין הר"ם
 ז"ל ח"ל ובראה לי דהתם בתיאר אכילה לבמה מיירי וכיון דסרס בשדה
 לא חיי לבמה ובעי ביטור דאחד אוכלי אדם ואחד אוכלי בהמה שוין והיינו
 דקאמר מ"ס דכתיב ולבנהמתך וגו' וה"ל תיבא בתוספתא דמלכותין פ' בתרא
 מתימתי שורפין מן השכלין בשדות משחרת רביעה שנייה ע"כ . דמשחרת
 רביעה שנייה שורפין מהן שלא להאכלין ולבמה וכו"ל לאדם וה"פ עד איתמי
 נהנין בתבן וקם של שביעית להאכלין לבמה דמשם וליך אין נהנין אכל
 שורפין עד שתרד וכו' ומסירדה רביעה שנייה אסור ליהנות ובעי ביטור
 דהיינו שריפה וזכו תקנתו כל מה שקדם לרבינו שמשון ז"ל ע"כ ז"ל . וכתב
 עוד ח"ל וליכא למידק מ"ס הכא דתני תבן גבי קם ומ"ס דצפרק כירה
 לא תני ליה ומ"ס לא קתני הכא בגבא גבי קם ומ"ס חסד דתני בגבא גבי
 קם . וז"ל דהכא מעניינא דשביעה ובהם מעניינא דהסקר דקם הוא מה
 ששאר בלחך אחר הקיירה מחובר ויש לו כח להסיק תבן וחיי ממי למאכל
 בהמה תני ליה הכא והתם גבי הסקה ותבן דתני הכא שהוא קלות השכלים
 האקלרים כמו שכתבו שם התוס' ז"ל וגבי שביעית חיי למאכל בהמה ואין בו
 כח להסיק תבן ולא הוי הסיק מש"ל לא תני ליה התם ותני ליה הכא
 משום נהנין דהיינו ליחט בכר וכדפרישית . ובגבא תני התם דהיינו מה שאשאר
 מן התבן בצבוס מעורב עם הזבל דמסיקין בו המרחלות וחיי להסקה ולא
 חיי למאכל בהמה ומש"ל לא תני ליה הכא והכי מוכח בפ"ו דכלים דתבן

משום דררשיקין לאלה ולא להפסד אכל כשנתבטל מה שבשדה ממאכל
 חיה פקעה קדושת שביעית ממה שצבתי : ח והגיע שעת הביטור .
 זמן ביטור הפירות לוי מקומן דתבן לעיל ג' ארלות לביטור ובברייתא
 [פסחים ג.] טעו לכולים בעצבים עד הפסח בזיתים עד העזרת
 בנחגות עד האוכה בתמרים עד

הפורים וכולן של שנה השמינית ומניס
 הללו צבתי שאין ידוע אם כלה לחיה
 מן השדה אם לאו אכל בידוע הכל לפי
 מה שכלו : מחלקן מוזן שלש סעודות
 לכל אחד ואחד . מאנשי ביתו ותל"כ
 מחלק לשבינו ולקרוביו ומודעו ומוליא
 ומניח על פתח ביתו ואומר אחיני בית
 ישראל מי שר"ך ליטול יטול : ועניים
 אוכלים אחר הביטור אבל לא עשירים . דכתיב (שמות כג) ולאכלו
 אביוני עמך ויתרם האכל חית השד' אביוני עמך ולא עמך : אחד עניים
 ואחד עשירים . קרי ביה ולאכלו אביוני וגם עמך והלכה כרבי יוסי :

רבי

של שנה שביעית והגיע שעת הביטור .
 מן השדה אם לאו אכל בידוע הכל לפי
 מה שכלו : מחלקן מוזן שלש סעודות
 לכל אחד ואחד . מאנשי ביתו ותל"כ
 מחלק לשבינו ולקרוביו ומודעו ומוליא
 ומניח על פתח ביתו ואומר אחיני בית
 ישראל מי שר"ך ליטול יטול : ועניים
 אוכלים אחר הביטור אבל לא עשירים . דכתיב (שמות כג) ולאכלו
 אביוני עמך ויתרם האכל חית השד' אביוני עמך ולא עמך : אחד עניים
 ואחד עשירים . קרי ביה ולאכלו אביוני וגם עמך והלכה כרבי יוסי :

ישראל

שנת ח' . ולהכי גם צבתי בהגיע ח' מהזמנים הג"ל מחלק וכו' : (ג) לבי
 ביהו וקרוביו ואיהביו . ולרמב"ן מוליא הכשאר ומפקירו . מיהו גם הוא
 יכול לחזור ולזכות בין הזבוי . ולרמב"ם לר"ך לאחד הכשאר ולבערו
 מהעולם : (ג) ר"ל עניים ועשירים לאו דוקא . רק ר"ל מי שאין הפירות
 משדה שלו . זהו עני וכולל . אחר הביטור . אכל בעל השדה שזכה גם
 הוא בהפקר משדה שלו . זהו עשיר ואסור לאכלן אחר הביטור . מיהו
 צביטור כולן חייבים . רק דלר' יהודה רק אדם אחר רשאי לחזור ולזכות
 בהמה שביטור והפקיר הבעל השדה כך כ"ל וכו"מ בתוספתא . ובפ"ה החומש
 לרמב"ן

אסור ליהנות מהם להסיק בן מרחן ותורר אמ"פ שהא לר"ך האדם דלא
 דמי לתמוגמא שא"ל דכבר אחר אכל הסיק דאפטר בעלי' אסור להפסי' מאכל
 להסיק כדפ"י בספ"ה אכל משבגיע זמן הביטור . שהתורה התיירא לבלות מאכל
 בהמה מן הבית כדאמרי' כלה לחיה מן השדה כלה לבנהמתך אין להפקיד
 ג"כ להשתמש בהסיק להנחת האד' אמ"פ משמעת מאכל בהמה אין
 כן כלום וכו"ל הר"ם בש"ס חקן . ומיהו לפי הירשקא דגדס בתנתי'
 והביאה הר"ם עד איתמי נהנין ושורפין כ"י . ל"ל דהתם מיירי צמקום
 דלא שכיחי ע"מס והכל מסיקין בתבן וקם קודם הביטור גמי
 דהיא ודלי לתמוגמא דמי כדפ"י ספ"ה וקאמר קעד הביטור נהנין ושורפין
 ואחר הביטור שורפין אפי' בלא הכאה וכו"ל הר"ם אלא שיש פ"ס
 בדכריו . והר"ם דהא גירסא דתענית ולמאי דפי' יחא ע"פ דגרי
 הר"ם : ח אבל לא עשירים . לענין ההפקר כ"ע לא פליגי
 מהמפקיר לר"ך להפקיר לעניים ולעשירים כדמתן רפ"ו דפאה
 וכו' פליגי בעשירים הארין לזכות בהפקר דל' יהודה סבר
 אסור להס' לזמם וכו' יוסי ומתי . ואליכא למידק
 ג"י יוסי למת לי למיחמז אביוני עמך ליחטוב
 גמי עמך או עמך לחוד וכולם

האוכל מעיסת נטרוס פ' : פ"א פ' ב' ג' נטרוס פ' :

תוספות חדשים

משנה ה' [ת"י"ג ד"ח] חייב כו' דגני חלה ע"ל. וכן חלה כספרי פ"ט ע"ל. וכן חלה כספרי הרמב"ם פ"ט ע"ד חלה ע"ל. וכן חלה כספרי הרמב"ם פ"ט ע"ד חלה ע"ל. וכן חלה כספרי הרמב"ם פ"ט ע"ד חלה ע"ל. וכן חלה כספרי הרמב"ם פ"ט ע"ד חלה ע"ל.

האוכלים : חייב מיתה. כדחזק בספ"ק חלה. [ז"פ] הר"ב דלא תימא וכו' קמ"ל דראשית עריבותיכם כו' מחיה עיסה שתייה כו' . כן פירש הרמב"ם בפירושו ותמתי למה ידחה המשמעות את הדיוק לאלולה ולא לשרפה. והר"ש כתב משמה דגמרא סוף פרק קמח דבכורות מלזרזותיכם דגני חלה וכן הוא שם ופירש רש"י לזרזותיכם כתי' בחלה משמע אפילו בשביעית וכתוב : מראשית עריבותיכם וגו' ע"כ בזה ח"ג. מעיסת ג' ג' עיסת :

קשה. וג"ל דכיון דחלה לא ודאי לשרפה קיימא לשיכר (ממעטין) [מריבין] מן המשמעות ועל לטון רש"י ים לדקדק למה הולך לכתוב [לזרזותיכם כו'] וכתוב מראשית עריבותיכם :

כל בני אדם והדין נותן לפי דברך שימכרו לזולתין שיפרע אחס מה שהן שווין כדי שלא יהא חוטא נשכר והדמים יתמלקו לכל אדם ואין ה' כר"א : האוכל מעסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה. ללא תימא אין חלה בשביעית משום דכתוב לאכלה ולא לשריפה וחלה אם נעמלת טעונה שריפה קמ"ל דראשית עריבותיכם אמרה תורה מאיזו עסה שתייה חלה תרימו :

שאלה מלאכת שיהא פטורה מן החלה נה' ללמדט שהיא חייבת בחלה ע"כ. והתם ספ"ק דבכורות מפרט פנמח' דגני חלה כתוב לזרזותיכם משמע אפילו בשביעית :

שאלה מלאכת שיהא פטורה מן החלה נה' ללמדט שהיא חייבת בחלה ע"כ. והתם ספ"ק דבכורות מפרט פנמח' דגני חלה כתוב לזרזותיכם משמע אפילו בשביעית :

ישראל יבין דלא מיישנין כן. ודחזק חלק דכח דמפא קמ"ל ליה גס כהא. במזכיר מה אכ"ל. מיטו י"ל דקספו לו לר"א רק נמקבל תמנה. דכו"ל לומר כן ובידורשמי פליגי אי מיירי בפירות שנקטו בזיכור או בזיכור : (א) דכ"ל בשביעית כהב לאכלה ולא לשרפה. ואם יתן חלה גורם שחשק אס תמנה. קמ"ל :

ראשונה דחלה מ"ג. ומיטו למאי דפי' רש"י בפ' משפטים דשביעית פטור ממעט מלכתוב וימכר תחלה חוץ הסדה מה חיה אוכלת בלא מעט אף כיון בלא מעט א"כ לפנין חלה נמי איכא למידעש הכי. ונראה דלענין חלה לא שייך דכ"ל דלון חיה אוכלת לכבוש אחר נגלוז אכל אוכלת אחר מיוזת וע' מ"ג פ"ג דידים מ"ג :

הלכתא גבירחא מושנה א פסוהי שביעית שאינן מאילן. אמרים לכל אדם בשביעית פ"ד. ורק בירקת שגדלן במקום חפץ בלי זריעה מותרים : וכוון רישעקוים. ויולדעו שפארעיל. בארצעל קרוים. פמפדויליין. שגדל מעצמו אצל הנהר. וכסבר שגדל בעצמו במקום הרים. וארינא שגדל באחו. ואלו אין ביהן קדושת שביעית. ופסוהיה מרומה ומעשר :

מושנה ב' ג' ארצות הולקות לענין ביעור. ואע"כ שיש ג' ארצות בכל א'. דהיינו שאין כלן לחיה משהרה לכל הג' שבכל א' בזמן א' בשנה. א"ח אוכלין בכל הג' עד שיכלה לחיה בכל הג' שבכל א' דכל הג' שייכים אהרדי. ונחשבים רק לא'. ואלו הן בכלל ג' שבג' ל"ל. ג' ל"ל העליון [והוא מכפר הנגיא ולמעלה : כל שאינן מגדלן שקטת]. ונל"ל העליון [והוא מכפר הנגיא ולמטה כל שגדל שקטת] : והעסק. הוא בתחום שבריא. ואלו הן הג' שביהודת. החר. וכו' בכלל חר הפלך. והשפלה שברום ויחיה. בו נכלל שפלת לוד. ונתעסק. היינו מבית חורון עד חים הנדול [פ"ד ג' שבעבר הירדן לא חשב הנגיא. משום דלא נ"ס בזה מירי. והיה כל הג' נחשבים רק א'. ובשלמא ביהודה ונגילי שסמכין ג' אלו ל' חביתה : והכי חולקין ג' אלו מג' שבחביתה. לחבי צריך התנא לסמן יפה עד היכן גבול של כל א'. שלא יאכלו בג' שבו על ג' שבחביתה. אבל ג' שבעבר הירדן שבוין בדינין כא'. והירדן מפסיק ביניהן ליהודה ונגיל. ל"ל חגא לסמן [והיינו ראה לרש"י בפנים ס' פ"ג] :

מושנה ג' מירח לחובין ויחיה והמרים כל א' כמירנה א'. ואוכלין בכל א' ויחיה עד עצרת שבשנת ה' המרים עד פורים שבשנת ח' [ולחובין אין זמן קטע. אלא כל שנמצאים בשום מקום בא'. אוכלים בכל מקום עליון] : מושנה ד' אוכלין על פירות שגדלן עינין במקום הפקר ולא על פירות שגדלן עינין בחצירו' וכו' אוכלין בפירות שביעית על מין כזה שעינין מצוי בקני השפוח שבטותל ביהו מבחץ. וגם על המצוי עינין באילן שבשדה. אע"כ

השנים ומה שחקשה על רש"י דלמה לרש"י לכתוב וכתוב מראשית עריבותיכם ג' שיהיה קשה לרש"י אך יליף חב"מ מן לזרזותיכם לחייב עיסת שביעית בחלה הא קשה קשיית חב"מ דמ"ב מנחה יביא עשר משנה שעברה רק שם אמרה רגמ' הקריב כרמל כנ"ל אבל כאן אפשר בפירות אחרים לכן סיים רש"י דכשבו שבאנו לדון לזרזותיכם ששביעית ג' חייב בחלה וכתוב מראשית עריבותיכם משמע מאיזו עיסת שביעית ר' חב"מ מקשה דניף מינה מבכור ומשני חב"מ דחלה לא ודאי לשריפה ולי נראה עוד דאי לזרזותיכם קאי לשאר פירות א"כ פשיטא למה לא דחה שאר פירות מותר לשרוף אלא ע"כ קאי ג' לשרות שביעית והא דלא מוזק דגמ' במנחה על עשר דאי בשאר פירות של שנה העבר א"כ למה לי לזרזותיכם דרתם האמת משני חב"מ פסוים דבעינן כרמל חר"ק :

יבין יחזיקו לו טובה ג"כ על שחזק לכן : (ס) ג'ל מולת קאמר "והדמים" ותמלקו. אלא ר"ל דמיהן של האוכלין. דהן יחלקו המעות למו שיעור. כפי שלא יחזיקו מקבלי המעות טובה למקבל המנחה שחזק [וק' א"כ למה נבי כדכר יפקיד הפירות פתחן ככל פירות שביעית בעת הביעור. ואין לומר דחייש' שיחזיקו לו טובה על שפסקין. דא"כ מ"ש משאל פירות שביעית

לא מייכבי ולא יחזיקו טובה כהס. וא"ש דמתי כן תמתי' בני דיני הביעור : האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה. פי' ה"ב דל"ל אין חלה בשביעית שאם נעמלת טעונה לשרפה וכו' הא דלא קאמל שחזק ח' בשביעית' כדכר שחזק תרומה ומעט שביעית. דקאמל מעטות דהפקך פטור ממעט ובחלה חייב כדחזק פ"ק

מושנה א פסוהי שביעית שאינן מאילן. אמרים לכל אדם בשביעית פ"ד. ורק בירקת שגדלן במקום חפץ בלי זריעה מותרים : וכוון רישעקוים. ויולדעו שפארעיל. בארצעל קרוים. פמפדויליין. שגדל מעצמו אצל הנהר. וכסבר שגדל בעצמו במקום הרים. וארינא שגדל באחו. ואלו אין ביהן קדושת שביעית. ופסוהיה מרומה ומעשר :

מושנה ב' ג' ארצות הולקות לענין ביעור. ואע"כ שיש ג' ארצות בכל א'. דהיינו שאין כלן לחיה משהרה לכל הג' שבכל א' בזמן א' בשנה. א"ח אוכלין בכל הג' עד שיכלה לחיה בכל הג' שבכל א' דכל הג' שייכים אהרדי. ונחשבים רק לא'. ואלו הן בכלל ג' שבג' ל"ל. ג' ל"ל העליון [והוא מכפר הנגיא ולמעלה : כל שאינן מגדלן שקטת]. ונל"ל העליון [והוא מכפר הנגיא ולמטה כל שגדל שקטת] : והעסק. הוא בתחום שבריא. ואלו הן הג' שביהודת. החר. וכו' בכלל חר הפלך. והשפלה שברום ויחיה. בו נכלל שפלת לוד. ונתעסק. היינו מבית חורון עד חים הנדול [פ"ד ג' שבעבר הירדן לא חשב הנגיא. משום דלא נ"ס בזה מירי. והיה כל הג' נחשבים רק א'. ובשלמא ביהודה ונגילי שסמכין ג' אלו ל' חביתה : והכי חולקין ג' אלו מג' שבחביתה. לחבי צריך התנא לסמן יפה עד היכן גבול של כל א'. שלא יאכלו בג' שבו על ג' שבחביתה. אבל ג' שבעבר הירדן שבוין בדינין כא'. והירדן מפסיק ביניהן ליהודה ונגיל. ל"ל חגא לסמן [והיינו ראה לרש"י בפנים ס' פ"ג] :

מושנה ג' מירח לחובין ויחיה והמרים כל א' כמירנה א'. ואוכלין בכל א' ויחיה עד עצרת שבשנת ה' המרים עד פורים שבשנת ח' [ולחובין אין זמן קטע. אלא כל שנמצאים בשום מקום בא'. אוכלים בכל מקום עליון] : מושנה ד' אוכלין על פירות שגדלן עינין במקום הפקר ולא על פירות שגדלן עינין בחצירו' וכו' אוכלין בפירות שביעית על מין כזה שעינין מצוי בקני השפוח שבטותל ביהו מבחץ. וגם על המצוי עינין באילן שבשדה. אע"כ

השנים ומה שחקשה על רש"י דלמה לרש"י לכתוב וכתוב מראשית עריבותיכם ג' שיהיה קשה לרש"י אך יליף חב"מ מן לזרזותיכם לחייב עיסת שביעית בחלה הא קשה קשיית חב"מ דמ"ב מנחה יביא עשר משנה שעברה רק שם אמרה רגמ' הקריב כרמל כנ"ל אבל כאן אפשר בפירות אחרים לכן סיים רש"י דכשבו שבאנו לדון לזרזותיכם ששביעית ג' חייב בחלה וכתוב מראשית עריבותיכם משמע מאיזו עיסת שביעית ר' חב"מ מקשה דניף מינה מבכור ומשני חב"מ דחלה לא ודאי לשריפה ולי נראה עוד דאי לזרזותיכם קאי לשאר פירות א"כ פשיטא למה לא דחה שאר פירות מותר לשרוף אלא ע"כ קאי ג' לשרות שביעית והא דלא מוזק דגמ' במנחה על עשר דאי בשאר פירות של שנה העבר א"כ למה לי לזרזותיכם דרתם האמת משני חב"מ פסוים דבעינן כרמל חר"ק :

ב השוחם. שם קמה: יושמי ש"ק. לכות. ולי"ט יבואו ביד. ופי' הטרל פן מחבול. ופי' קמחולין. מ"י מ"י שם ה"ה: האונם. מ"י שם ה"י. מ"י שם ה"י. כעשה ביד. מ"י שם ה"י. מ"י שם ה"י.

הלופי גרסאות
 ב' החלקה. ג' שפולמי וחילקה ופי' שנה שם. משמם גירושמי את חבירו וכן כמור. אך משמם גירושמי אין משמסין.

תום' אנשי שם
 יר"ש מפי' עוד דר"ק כל מלאכה שנעשה בשביעית משמטת ואינה נמנעת משמטת שביעית דשירות אינה משמלתם אלא לבסוף ולא תחייב עד לאחר שביעית ולא קרינן ביה לא יגוש ע"ש: ב' בעובר משמט. למאי דס"ל בהמה את חבירו עד אחר שביעית אין שביעית מחבירו קפוי אחי משמט כפי הלוגאלי מילתא דתנא היה מ"מ אינו לא היה יכול לתבוע בו כיום משמט ספק ופי' דביום גופה לא יתן ליהבט לב"ע וא"כ הו"ל קרינן ביה לא יגוש. ופי' דמשמטו מיירי בבוא עדים מן השמטה ולמעלה ועדיין שרית ביום לתבועו בשביעית עמו מש"ה קרינן ביה לא יגוש. (נח"ש): ואם לאו כ"י הכשר לומר ע"פ מה דרש"ה נח"ש שנה הלואה ופי' רבנן אמר תנה לתבע ור"י אמר לא תנה לתבע ומקשה הכה ממשמטין דקמי אינו משמט. אפי"כ תנה לתבע משמט אינו דקמי אינו משמט אלא לא יתנה לתבע מאי אינו משמט ומש"ה דה"ל קמ"ל כה"ל דקמי אינו משמט לומר שמוציא הוא לתבע משמט לומר לתבוע לא מתי' תנע ח"י ייבב שקיל. לרבה נקט אינו משמט לא משמטין דיתנס לתבע כהכרת המקום. (שם): **האונם ב'** אה לא עמד בדין עדיין אבל אם עמד בדין הוי כקפין עליו במלוה ומשמט. מ"י ג' ופי' דלא כתבו לו פס"ד עדיין דלא"ה סו"ל מעשה ביד דאין משמטין. (שם).

קמח וקדושין: ב' [השוחם] את הפרה וכו' משמט. ול"ד להקפת חנות ושכר שכיר דבמסנה דלעיל להקפת חנות דרך להקיף שנה ושנתים ובסוף טעל חובו ואין דרך לנגשו. וכיון שכן הוי ליה כהלוהו עד אחר שביעית לרוב הפוסקים אין שביעית משמטו. וכן השכיר דרכו לקבל שכר שנה או שנתיים ביד שוכרו ואינו נוגשו לתסה לו אבל הם בידו כפקדון או כהלוהו עד אחר שביעית. אבל המוכר חפץ לחבירו ולא קבע לו זמן לפרעו אחר שביעית מיד כשמכר לו הוה ליה כאלו הלוהו ושביעית משמטו והיינו טעמא דהקפאת את הפרה וחלקה ברי"ה וכו'. בית יוסף חושן משפט סימן ס"ז סעיף י"ט]:

בשביעית אינה משמטת: ב' השוחם את הפרה וחלקה בריה (א). אם היה החדש מעובר (י). משמט (י). ואם לאו אינו משמט. האונם. והמפתה. והמוציא שם רע (י). וכל מעשה בית דין (י). אין משמטין.

בשביעית אינה משמטת: ב' השוחם את הפרה וחלקה בריה (א). אם היה החדש מעובר (י). משמט (י). ואם לאו אינו משמט. האונם. והמפתה. והמוציא שם רע (י). וכל מעשה בית דין (י). אין משמטין.

נעשה שכר זה בשביעית כמלוה ושביעית משמטת ואם לאו ששכר זה שחייב לו הוה משאר מלאכות שאין חסרות בשביעית לא נעשה כמלוה ואין שביעית משמטת. ואין הלכה כרבי יוסי: **ב'** השוחם את הפרה בשנה שביעית וחלקה ביום ראשון של שני ימים טובים של ראש השנה אם היה חלול מעובר נמנע דיום ח' שנתחלקה היה חול והיה יום אחרון של חלול של שנה השביעית ושביעית משמטת בכופה דכתיב (דברים טו) מקץ שבע שנים תעשה שמיטה: האונם והמפתה. שנתונים חמשים שקל והמוציא שם רע. שנתון מאה: וכל מעשה בית דין. מומן שכתבו עליו כפק דין חייב אהיה ליתן לו: אין משמטין.

שלמה
 במתני' דלעיל הקפת החנות ראשונה ראשונה משמט הלכך הלא נמי כשחשבר חלול ומנא' חותו היום סוף שביעית להוה משמט חף על נב' לילכא זקיפה כר' יהודה וכגון שחור והקפ' ממנו בו ביום דברים אחרים אבל לרבנן כל הקפת החנות אינה משמטת: **האונם** והבטתה. ירושלמי אמר רבי יהודה אמר הדך נשיעה דכוי דומיא דהלואה ככף דלא הדר נשיעה. הכשיעם משמטת. לא מיעביא אה וקפו עליו במלות משום שחור לו דמי כ"כ מדות חזק או דמי כ"כ מדות שמן או יין או דמי כ"כ נזים ואזויים אה חייב לי דהא ודאי הוי ממש וקפן במלוה ושביעית משמטת אלא אפילו שח"ל הוי הלוינו לך בכמה פגמים כ"כ מדות חזק או כ"כ מדות שמן ויין או כ"כ כבדות לתם מקמי מני וקפן עליו במלוה ואלו זו בלבד שזקפן עליו כדאמרינן שביעית משמטת אלא אפילו ככר לתם א' שטלוהו או ליערל שמן או יין שטלוהו בשביעית משמטת דל"ד לשותה אה הפירא והק' דמתני' דנענין וקפן עליו במלוה משום דהך מעיקרא לא נזל לודו בטרות מלוה אבל המלוה לחבירו ככר לתם או מיה של שמן או יין או כ"כ נזים וכיוצא בהן דמעיקרא בתורת מלוה בזה לודו. ודאי שהשביעית משמטת אה לא עשה פרוצול לנשון כספים בהשמטה לאו דוקא אלא ר"ל כסף או שיה כסף וכדמשמע מלישאל דקרא דכתיב כל נצל משה ירו

הס

יכין

בא' דראש השנה דח' (י) שהיה חלול מעובר. וזהו ליה א' דראש השנה. ל' של חלול שביעית: (יא) שביעית משמטת בכופה (ב): (יב) חונם ומפתה חותן ל' שקל. ומש"ה נותן ק' וקודם שהבטו בדין חותן משמטין. ומדאי מודה מפטר: (יג) פסק דין משוכח אינו משמט. דבגבוי דמי:

דהחם הדרך להלוות מעט מעט. ואין דרך לנגש לפרעו. אבל ליקח בשר אלל ענה מיד. ופי' ששקתה י"ט ופי' שפרע. הוי יכול ליתן חסן. ולפיכך יש בו משום

תפארת

בא' דראש השנה דח' (י) שהיה חלול מעובר. וזהו ליה א' דראש השנה. ל' של חלול שביעית: (יא) שביעית משמטת בכופה (ב): (יב) חונם ומפתה חותן ל' שקל. ומש"ה נותן ק' וקודם שהבטו בדין חותן משמטין. ומדאי מודה מפטר: (יג) פסק דין משוכח אינו משמט. דבגבוי דמי:

ישראל

(ב) וירושלמי מוקי לבבא זו כר"י לעיל במסנה א' להקפת חנות ג"כ ראשון ראשון משמט. ולפי זה הקשה הרשב"ד להרשב"א (שמיטה פ"ו וערכ"מ) שהביא דין זה להלכה והכרי רב דברי ר"י הוי ולא ק"ל כוותיה. וי"ל דרמב"ם ס"ל דלמרחק ש"ס בבלי (שנה קמ"ח ב) מהך מתני' לר' יוסף. ש"מ דבבלי פליג אירושלמי בזה וס"ל דהך בבא ד"ה הוי. דלא דמי להקפת חנות לעיל הדרך לגלס מיד (כיומא דפי"א) ולפיכך מלוא שילס הלואה הוי. וניתן לתבוע לא יגוש ומשמט. והכרי בכ"מ דפליגי ירושלמי ובבלי. ק"ל כבבלי. מדקו"ב בחראי: כ"כ

בועז

(ב) וירושלמי מוקי לבבא זו כר"י לעיל במסנה א' להקפת חנות ג"כ ראשון ראשון משמט. ולפי זה הקשה הרשב"ד להרשב"א (שמיטה פ"ו וערכ"מ) שהביא דין זה להלכה והכרי רב דברי ר"י הוי ולא ק"ל כוותיה. וי"ל דרמב"ם ס"ל דלמרחק ש"ס בבלי (שנה קמ"ח ב) מהך מתני' לר' יוסף. ש"מ דבבלי פליג אירושלמי בזה וס"ל דהך בבא ד"ה הוי. דלא דמי להקפת חנות לעיל הדרך לגלס מיד (כיומא דפי"א) ולפיכך מלוא שילס הלואה הוי. וניתן לתבוע לא יגוש ומשמט. והכרי בכ"מ דפליגי ירושלמי ובבלי. ק"ל כבבלי. מדקו"ב בחראי: כ"כ

בשביעית. על דפסיה דר"ל כל מלאכה שפוסקת מאליה ע"כ. ומשמט דלר"ל פליגי ח"ק ור"י בכל מיני שביעות ליתא' אפילו פסקה מלאכתו וגמר פעולתו אינו משמט ולר"י משמט. וקשה דל"כ יתמי סתמה כ"ו אומר שכן שכיר משמט וממילא דעי' דבפסקה קאמר דלי לא פסקה ליהא מ"ד דמשמט אלא כראה דלר"ל כ"י אשפא' מלוה מהכר דקאמר ח"ק ככל ענין משמט ואמי ר"י למיחר דאם לא פסקו אפי' עשאו מלוה אינו משמט. ומכלל דלית' פשאו מלוה בכל ענין משמט. ופוד נכחבו כמתני' דקמין אליבא דל' יוחנן במאי קאפלגי ח"ק ור"י: **ב'** אם הים הים העובר משמט. קשה מאי קמ"ל פשיטא דאם שביעית משמטת ואם לאו אינו משמט. ואין לומר דקמ"ל דמי להקפת החנות דאפי' עברה שביעית אינו משמט קמ"ל דלא דמי כתי"ש מו"כ כ"ס ה"כ. לא משמט מתני' הכי דמאי אריא דקמתי וחלקה כר"ה יתמי המוכר חפץ ומכר ח"ש הכי' דהקפת החנות דרך להקיף והוי כהלוהו עד לאחר שביעית. לא יתכן דהא הוהו לעשה שנים פלוגתא הוי בפ"ק דמעות ונמ"ד החם משמט מוקמי ליה מתני' דהקפת החנות. ופוד קשה למ"ד החם לפשר שנים אינו משמט הכה אם החדש מעובר למה משמט הא ב"י לא יתבעו והוי כהלוהו עד לאחר שביעית וכבר תמה ה"ש פ"ז. אבל הנלמד כל מה שנדחק הכי' לחלק בין מוכר חפץ להקפת החנות הוא ללא זוכך דלגולם אין חילוק בין בזה ובין זהו אין שביעית משמטת ללאו מלוה ניתו. אבל הכה שיקר טעמא דמתני' משום דהקפה זו נעשית ביו"ט והכי מוכח מתוך הירושלמי דאמר אמתיה' א"ל אלעזר הוה מני כ"י יהודה הוי דלחבר ראשון ראשון משמט. והא אין ראוי לתבוע כר"ה א"ל בא כס' ר' זעירא כיון שראוי להאמינו כמו שראוי לתבוע ע"כ. והר"ש ז"ל דחק בשיתושו. ופי' דירושלמי קפוי ליה מה בין מוכר פרה להקפת החנות כקושיית בב"י. ואין לומר דפרס דהכא היינו כשפא' מלוה בהקפת החנות נמי משמט. אלא לומר כן דהא עשאו מלוה היינו או העמידו בדין או כתב בפסקי או קפס זמן כדפי' כר"ה וטלוהו לא משמטת ליה ביו"ט שאין לדין ואין כותבין

משנה
 בשביעית. על דפסיה דר"ל כל מלאכה שפוסקת מאליה ע"כ. ומשמט דלר"ל פליגי ח"ק ור"י בכל מיני שביעות ליתא' אפילו פסקה מלאכתו וגמר פעולתו אינו משמט ולר"י משמט. וקשה דל"כ יתמי סתמה כ"ו אומר שכן שכיר משמט וממילא דעי' דבפסקה קאמר דלי לא פסקה ליהא מ"ד דמשמט אלא כראה דלר"ל כ"י אשפא' מלוה מהכר דקאמר ח"ק ככל ענין משמט ואמי ר"י למיחר דאם לא פסקו אפי' עשאו מלוה אינו משמט. ומכלל דלית' פשאו מלוה בכל ענין משמט. ופוד נכחבו כמתני' דקמין אליבא דל' יוחנן במאי קאפלגי ח"ק ור"י: **ב'** אם הים הים העובר משמט. קשה מאי קמ"ל פשיטא דאם שביעית משמטת ואם לאו אינו משמט. ואין לומר דקמ"ל דמי להקפת החנות דאפי' עברה שביעית אינו משמט קמ"ל דלא דמי כתי"ש מו"כ כ"ס ה"כ. לא משמט מתני' הכי דמאי אריא דקמתי וחלקה כר"ה יתמי המוכר חפץ ומכר ח"ש הכי' דהקפת החנות דרך להקיף והוי כהלוהו עד לאחר שביעית. לא יתכן דהא הוהו לעשה שנים פלוגתא הוי בפ"ק דמעות ונמ"ד החם משמט מוקמי ליה מתני' דהקפת החנות. ופוד קשה למ"ד החם לפשר שנים אינו משמט הכה אם החדש מעובר למה משמט הא ב"י לא יתבעו והוי כהלוהו עד לאחר שביעית וכבר תמה ה"ש פ"ז. אבל הנלמד כל מה שנדחק הכי' לחלק בין מוכר חפץ להקפת החנות הוא ללא זוכך דלגולם אין חילוק בין בזה ובין זהו אין שביעית משמטת ללאו מלוה ניתו. אבל הכה שיקר טעמא דמתני' משום דהקפה זו נעשית ביו"ט והכי מוכח מתוך הירושלמי דאמר אמתיה' א"ל אלעזר הוה מני כ"י יהודה הוי דלחבר ראשון ראשון משמט. והא אין ראוי לתבוע כר"ה א"ל בא כס' ר' זעירא כיון שראוי להאמינו כמו שראוי לתבוע ע"כ. והר"ש ז"ל דחק בשיתושו. ופי' דירושלמי קפוי ליה מה בין מוכר פרה להקפת החנות כקושיית בב"י. ואין לומר דפרס דהכא היינו כשפא' מלוה בהקפת החנות נמי משמט. אלא לומר כן דהא עשאו מלוה היינו או העמידו בדין או כתב בפסקי או קפס זמן כדפי' כר"ה וטלוהו לא משמטת ליה ביו"ט שאין לדין ואין כותבין

ובקפס זמן נמי לא מתוקמא דאי קבע לפרעו לו היום אין פורעין ביו"ט ואי קבע לפרעו לאחר יו"ט היינו הלוהו עד אחר שביעית ואינו משמט ליתנא בגרד דפ"ק דמעות. ובכין דלא משמטת הכא עשאו מלוה אחי משמט הא היינו הקפת החנות. ואמי ר' אלעזר לנעני' דמשמטת לה שפא' מלוה לר"י דאמר הראשון הראשון משמט ופי' דממילא נעשית הראשונה מלוה מעמלה. ופריך הא אין ראוי לתבוע ביו"ט. כלומר אפילו ר"י לא אמר אלא תשום שאין דרך ליתן לו שיהיה עד שישלם הראשון וזה אין יכול לתבוע שישלם לו ביו"ט שא"ל שפרעמו ביו"ט ומשני כיון שראוי להאמינו. ר"ל שיכול ליתן פליחו אללו כדתנן פכ"י דשנת אה אינו מאמינו מניה פליחו אללו והיינו שראוי להאמינו על סמך משמטן שמיטת אללו כמי שראוי לפרעו דמי וכיון דל"י ראשון ראשון משמט שדך שפרס הראשונה ה"ל זה יכול לתבוע לפניה חליתו קודם שיתן לו השניה וה"ל כדך לפרעו וממילא נעשית מלוה. והי"ה דהשתחא דמשמט עשאו מלוה ע"י משכון איכא לאוקמי נמי כמתכחם ומיירי שקבע לו זמן קודם שנתן לו שיבוא לו משכון לאחר שעה. אלא דהא לא שכיחא כיון שפוי' הביא שנתן לו המשכון אין דרך ליתן לו מיד בלא משכון שפא' ש' יכול להביא מוקי לה ככ"י. וזה לנמ"ד גביר דהקפיה מה בין פרה להקפת החנות ומיני הכה להקפת החנות דמאי אלא דהכא נעשאו מלוה מיירי והיא גופה קמ"ל דבי"ט נמי משמטת עשאו מלוה ובגון שקבע לו זמן להביא משכון לאחר שעה. או לר"י בלא משכון דראשון ראשון משמט כיון שפא' ש' משמטין. ופי' דהקפת החנות נעשית במתכחם ופי' דהקפת החנות ומיני הכה נכחב כסוס מדות והכא בכותב כסוס מעות פ"כ ולעמיהו אריל דס"ל עשאו מלוה היינו כותב מעות. הכי לך בדריח כדפי' דמתני' נעשאו מלוה אלא פ"ל על המדכי דבי"ט לא משמטת שחב. ופי' דעשה משכון עמו פ"ל לכבוד הוי ככותב אלא דירושלמי לא משמטין כן מדדוקין לאוקמי כר"י משמט דעוטה ממש נענין: **האונם** והמפתה והמוציא שם רע. נראה דליצטרך ליה למימי הוי דמיוג מן המוכר מינוה וקמ"ל דאפילו לח"ל בפ"ה דבבבות מ"ז מלא

ובקפס זמן נמי לא מתוקמא דאי קבע לפרעו לו היום אין פורעין ביו"ט ואי קבע לפרעו לאחר יו"ט היינו הלוהו עד אחר שביעית ואינו משמט ליתנא בגרד דפ"ק דמעות. ובכין דלא משמטת הכא עשאו מלוה אחי משמט הא היינו הקפת החנות. ואמי ר' אלעזר לנעני' דמשמטת לה שפא' מלוה לר"י דאמר הראשון הראשון משמט ופי' דממילא נעשית הראשונה מלוה מעמלה. ופריך הא אין ראוי לתבוע ביו"ט. כלומר אפילו ר"י לא אמר אלא תשום שאין דרך ליתן לו שיהיה עד שישלם הראשון וזה אין יכול לתבוע שישלם לו ביו"ט שא"ל שפרעמו ביו"ט ומשני כיון שראוי להאמינו. ר"ל שיכול ליתן פליחו אללו כדתנן פכ"י דשנת אה אינו מאמינו מניה פליחו אללו והיינו שראוי להאמינו על סמך משמטן שמיטת אללו כמי שראוי לפרעו דמי וכיון דל"י ראשון ראשון משמט שדך שפרס הראשונה ה"ל זה יכול לתבוע לפניה חליתו קודם שיתן לו השניה וה"ל כדך לפרעו וממילא נעשית מלוה. והי"ה דהשתחא דמשמט עשאו מלוה ע"י משכון איכא לאוקמי נמי כמתכחם ומיירי שקבע לו זמן קודם שנתן לו שיבוא לו משכון לאחר שעה. אלא דהא לא שכיחא כיון שפוי' הביא שנתן לו המשכון אין דרך ליתן לו מיד בלא משכון שפא' ש' יכול להביא מוקי לה ככ"י. וזה לנמ"ד גביר דהקפיה מה בין פרה להקפת החנות ומיני הכה להקפת החנות דמאי אלא דהכא נעשאו מלוה מיירי והיא גופה קמ"ל דבי"ט נמי משמטת עשאו מלוה ובגון שקבע לו זמן להביא משכון לאחר שעה. או לר"י בלא משכון דראשון ראשון משמט כיון שפא' ש' משמטין. ופי' דהקפת החנות נעשית במתכחם ופי' דהקפת החנות ומיני הכה נכחב כסוס מדות והכא בכותב כסוס מעות פ"כ ולעמיהו אריל דס"ל עשאו מלוה היינו כותב מעות. הכי לך בדריח כדפי' דמתני' נעשאו מלוה אלא פ"ל על המדכי דבי"ט לא משמטת שחב. ופי' דעשה משכון עמו פ"ל לכבוד הוי ככותב אלא דירושלמי לא משמטין כן מדדוקין לאוקמי כר"י משמט דעוטה ממש נענין: **האונם** והמפתה והמוציא שם רע. נראה דליצטרך ליה למימי הוי דמיוג מן המוכר מינוה וקמ"ל דאפילו לח"ל בפ"ה דבבבות מ"ז מלא

התקין הלל... וכו'... וכו'...

תוספות חדשים... שנה ד' [ח"ט] ר"ה [א]...

תוספות רע"ק... שנה ג' [אח] ב"ר...

תוס' אנשי שם... וא"כ עיקר התקנה של כלל...

לעשרים שלא יסידו ולעניים שלא תעזוב לזה: שהתקין הלל הזקן...

בצדוה קרקע אלא בשדות שחורות לצבילים דומיא להשמטת כספים...

דבריו שהתקין הלל הזקן. כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה...

פלוגי הדיינים. בריש פרק ד' דגימין דף ל"ב פלוגי רב נתמן סבר דוקא תני חרי...

מלאכת שלמה... לא אגוז דהשאה לא קריין ביה לא יגוש שליש חובשו כלום אלא מ"ד חובשו...

הוא דרבנן דכתיב (דברים טו) וזה דבר השמט' שמוט כל בעל משה ידו בשחי שמטות הכחוב מדבר אחת שמטות קרקעות ואחת שמטת כספים...

הדברים שהתקין הלל הזקן. כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פני יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו'...

הדברים שהתקין הלל הזקן. כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה (דברים טו) השמר לך פני יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו'...

פלוגי הדיינים. בריש פרק ד' דגימין דף ל"ב פלוגי רב נתמן סבר דוקא תני חרי...

מלאכת שלמה... לא אגוז דהשאה לא קריין ביה לא יגוש שליש חובשו כלום אלא מ"ד חובשו...

תוס' אנשי שם... וא"כ עיקר התקנה של כלל...

תפארת ישראל... לז"ד. ואפי' חובות שבע"פ יכול למסור בכה"ג. גם א"ל כהב. אלא שאומר...

ראשונה... במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

תפארת ישראל... לז"ד. ואפי' חובות שבע"פ יכול למסור בכה"ג. גם א"ל כהב. אלא שאומר...

ראשונה... במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

במוסר שפרותיו לאו במוסר מתם מיירי אלא פרוצבול דהלל קרי מוסר שמסיכה...

לכס הדיינים... וכו'... וכו'...

ר' עובדיה מברסגורה שביעית שביעית פרק י תוספות יום טוב

קפא

ציונים
ה' פרוזבול . מ"ה ע"ג כ"ג
מ"ט ע"ג כ"ג . יתעמי
ג' פ' ק' ופ"ט ופ"ט ופ"ט
מ"ט ע"ג כ"ג . ר"ט ג' ח
ג' פ' ח . פ' ג' ק' ק' ק' ק'
פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ' פ'
מ"ט ע"ג כ"ג . פ' פ' פ'
ד' . מ"ט ע"ג כ"ג פ' פ' פ' .

לי אלא פלוני . וכן כחז הר"ב ע"ש משנה ג' : או העדים . פירש הר"ב
ללמדך שהעד נעשה דין . וכך כחז הרמב"ם בדגמרא אמרינן עלה
כחז בלשון עדים וחתמי דיינים ופירש רש"י . כגון דוכן שהותא
דהוה באלפנה כו' וחתמו למטה אזי פלוני דין . ע"כ . והאשמועינן

תוספות חדשים

מסוה דכ"ד מיקרי אפילו
שיש אהל בפרזבול לא
מסוה דתקן דיינים ודיינים
לא מיקרי אלא ג' פ"ט
לג"ד אמר המחילה איכיל
מראה דהא אפילו חד מיקרי
דיין כל שכן מדי דלפני
מיקרי דיינים אהל כ"ד כ"ס
הוא כ"ד של ג' דין כ"ד
שקול ואפילו לשיטת לא
מיקרי אלא כ"ד חטף א"כ
יך דק"ל כ"ג גבי כ"ס
הגד דתקן כ"ד כ"ד כל שכן
דמיקן לפרזבי בפרזבול
דקני דיינים והעיקר מראה
כמו דמיקן העבד סגוב
דלפ"ד דגבי פרזבול נמי סגי
שנים . מיהו זה דוקא
דיענה והעיקר נקט בכתלה :
דקניק פשה (ע"ל) :

חותמין למטה . או העדים : ה' פרוזבול
המוקדם (א) כ"ש (ב) . והמאוחר פסול (ג) .
שטרי חוב המוקדמים פסולים (ד) .
והמאוחרים

הר"ב לקמן בשטרי חוב המוקדמין [וכן נמי סתק לו הר"ב אלקמן
ולא פירש ככאן דלא נפסל השטר מחמת שהעדים כו' כד"ל ואמנם
בירושלמי אשטרי חוב דלקמן גרסין ר' יוחנן אמר פסולי ממש רש"י
אומר אינו מונה אלא משעת הכתב והתני פרוזבול בין מוקדם בין
מה בין פרוזבול מה בין שטר ע"כ . והלכה כר"י לגבי רש"י וא"כ
הר"ב לא כחזו להך ירושלמי והתוספות והרא"ש בפרק השולח הוציאו לירושלמי
חוב וכשר בשטרי חוב פסול בפרזבול והשמיטו להך וגרלה לי דסביר'
ושפול דש"מ ובבבלי לא מנינו שמילקו ביניהם בך הלכך דחו הירושל'
וכן לא מנאחיה בתוספתא דשביעית ושוב ראיתי בתשובה האחרונה
לר' עובדיה מברסגורה דהיינו שפול לגמרי הפרזבול לפי שקיין שלא נכתב כהלכתו אין לו דין שטר ע"כ . הרי שאינו מחלק בינו לש"מ הפסול ודלא כהירושלמי] :

תום אנשי שם

מסכת דייק מ"ט סמך
דלפלו חן המלה בעיר
הדיינים יכול לומר כמי עדי
הריני מוכר שטרותי לבי'
פ' שטרי פ' פ"ט . (ע"ל) :
ה' ח"ט ס' ד"ה והמאוחר
כו' והלא כהירושלמי . ע'
כ"ס א"כ שאלו לפרזבול
דבריו ולחוקית כהירושלמי
דכ"ד דגמין ל"ז ע"ל אח"כ
דכ"ד דג' ע"ל אח"כ
מילייהו לבדדי ופירש"י כ"ל
כתיבה פרוזבול אלא כך
אמר לחבירו הרי אח"כ כ"ד
ותרבי מסור לבי לנפשו ל'
שאלה . וסוף הר"ם כ"ט .
ארי מפורש דלא תקין כתיבת
הפרזבול אלא לנפשו ודעיה
דל"ה הירושלמי נדטר
בעמלה כ"י לו . ח"כ איכיל
בשלמא בש"מ כ"כ נאמר
שאל דין שטר לא יגבה
אפילו משעת הכתב דמי
כמלה ע"כ שא"כ גובה
ממנועדים אהל בפרזבול
אף אם יומא דל"ל דין שטר
מ"ט דברים היו ע"ש נשטה
ככתב אפילו ולמה לא יועלו
דבריו לנפשו מאתו היום
ולמעלה ממ"ד דלא הוא פ"ט
וירע ששטר זה אינו שם
כלום אם נגבה אפילו בשביל
הדברים לא אחי למעט
עכ"ל הוא פ"ט וירע
הדברים מועילים . ואם אינו
ח"כ כ"כ לא ידע ששטר זה
הוא פסול מכל וכל ולשום
ישיה שטר שבבבלי ששטר
אף מגביס לו ולא בשביל
סדעיה פ"ט :

הוא הלוה ביניהם ובשמואל פרוזבול זה ורואים כ"ד הזמן שטרות
שאינן הלוואות קדמו לפרזבול ומנאל גובה שלא כדין : שטרי חוב
המוקדמים פסולים . כגון דקאי בניסן וכתב בשטר זמן תשרי שלפניו
פסולים

מאוחר כשר ואינו מונה אלא משעת הכתב אם אומר את כן בשטרות
א"כ דפרזבול כשר משעת הכתב אהל תימה דהרמב"ם והטור לא כחזו להך ירושלמי
דלעיל מהא בטעמא דמוקדם ומאוחר דכשר בפרזבול פסול בשטרי חוב וכשר
להו דסתם מהני' לא משמע כן דהא כחז לישנא קתני פסול דפרזבול ושפול
הוא מהלכה וגם בהירושלמי הירושל' מדבבלי לא הביא לברייתא זו וכן לא
של הר"ן ז"ל שפסול לגמרי הפרזבול לפי שקיין שלא נכתב כהלכתו אין לו דין שטר ע"כ . הרי שאינו מחלק בינו לש"מ הפסול ודלא כהירושלמי] :

שלמה
כתיב ע"כ ושאל הוא ז"ל סוג דלפ"ד
דלפי קרא בספר ירמיהו כתיב כיון
דיבועת הלמד משה הוא ועוד דעל פיו
עשה כדכתיב : כפרשת מטעי אלה שמות
האלהים אשר ימנה לבי אהל אלוה
הכאן וירושלמי כן ע"כ וכו' אהל אחד
ממשה תקמו אהל שכתב רמז הקא ראשים
לאבות חשיב ליה כאלו הוא כתיב בתורה :

על פלוני ופלוני מוסר לכם פרוזבול והביטו לכן במתנה בקיין ד' גרמדי'
מן ארעה לדיח לי ועל גביהן ראשיתו יהיון למינבא כל שטר חוב לדיח לי
על כל איש ומעתה תהיו לי דייני ותגובו והקבילו לי ואם לא תגובו אח"כ
כל אדם כיון שמסרתי לכם פרוזבול זה הריני גובה כל חוב שיש לי עד היום אבל
מל אהל כל זמן שארעה ואלו ב"ב כן שראינו דבריו נכונים והואיל אהל
קדמלא מיני דפרזבול כד אמור רבך כהבאל ותחמלא ביום פלוני בירח פלוני
לשנה פלונית הא שטרך דפרזבולא כד נהגנא מיומי דהלל הוקן וכתיקין רבך
מיומא דן ולענא ומדלחעבד הדין עובדא קדמלא ייפיתו כח דלא תשמט ליה
להדין פלוני כל חוב ורשו שיש לו אהל כל אדם עד יומא דן וכן הוסיקו כח
כתקפא דרבך והכל שריר וקיים עכ"ל ז"ל וע"כ עוד אהל לא ראיתו מי שיקפיד
בזמן הזה על טוסה ארוך כזה ולא על הוכרת הקבאל ד' אמות קרקע כנוכר
אפילו לכתחילה : ה' שטרי חוב הבוקרמין וכו' . ושטרי מקח אפילו המאוחרין
פסולין וקמו שכתוב בשמון . ובתוספתא דלויין תיבא כשר בעט פסול בפרזבול
כשר

יבין

שטעטו אחריו : (ב) שכתבו בתשרי וכתב זמנו בכסלו . ואולי ילוה ביני ביני
ויסברו כ"ד שלא יסמיטין שביעית מדפרזבול מאוחר לשט"ה ויגבה שלא
כדן . ומשום קבא פסוליה לגמרי : (ד) דהרי יגבה שלא כדן מהלקוחות
שלקחו

תפארת

מגילת וכו' הפוסקים . והר"ב שכתב שאל לומר מהפך נעשה דין בדרכי וכו'
הרמב"ם בפירושו אינו מוכרע מתמני' כלל . ומ"מ אחת הוא שיוכל העד
להיות דין בזה היינו כפנא המלוה לדין עם הלוה לנפשו ומתמוי נכת
הפרזבול הזה יכול הפד החתום להיות דין בדבר . ולא כמ"ס מו"ט שיטל
הפד לחתום עם דין או דין ע"ד דמה איסור שייך בזה אפילו בדאורייתא .
ונראה ד"ש כרמב"ם והר"ב דפרזבול דרבך ועד נעשה דין לבעמיתו או
שכתבו לפי דפרזבול לא ינסקו אלא משום דשביעית בזמן הזה מדרכין אהל
לש"מ והר"ב אפילו בשביעית דלירייתא מהני . א"כ כיון שכתב פרוזבול גא
לשקיע איסור דאורייתא אף פד נעשה דין : ה' והמאוחר פסול . וכתב
השו"ת דירושלמי איהא דפרזבול כשר תשפת הכתב ולא קטנו כמו בש"מ
[משניות זעיר] 46 .

יבין

שם כל אחד מהג' . וכן דרך התנא בכ"מ להוכיח ב' וכו' ג' [כמחמת פ"י מ"ג .
ופה פ"ג מ"ג : ב] לפני מי שאמר לפניהם כך : (א) שכתבו בכסלו . וכתב
זמנו בתשרי שלפניו : (ב) דהרי ארבע כת מלוה ע"ז דאיתו מועיל לשטרות

משנה

לא מליך לכתוב בכל פרזבול תקום שמועד זו דלמאי ג"מ ילמך לכתוב
התקום . ועוד זמן כתיבתו ודאי לירך הוא דלקמן דהמאוחר פסול ולמה לא
היכיר התנא גם כתיבת הזמן . אלא מקום כתיבתו ודאי לא לירך והא דמני
הכא שנתקום פלוני אחי לאשמועינן דאפילו דיינים אינם כאן בתקום המלוה
יכול למסור ואמר אני מוסר לדיינים שנתקום פלוני וכדאמר בירושלמי אפילו
דיינים נהווים בזמני וכו' כמ"ב כ"ב ע"כ מ"י ס"ך . אהל אם דיינים
והתלוה נתקום אחד ז"ל להוכיח התקום אהל אני מוסר לכם : אן העדים .
ולומר אם ילכו דיינים לכתוב לו הפרזבול יכתבו פלוני אחא קדמתי בי דינא
ומסר לנא חובתי וחתמי בי דינא . ומה לא יוכלו העדים לכתוב לו כפניו
עדים מסר פלוני שחובי לבי' פלוני ומומין העדים וגם זה חשיב פרזבול

אחד לוח. מ"י פ"ט פ"ט
 שמיטה ויגל כ"א מ"ג לוחין
 ר"ק. ת"פ"ט ט"ו מ"ו ס"ז:
 חמשה לוח. מ"י ט"ט
 חמ"ט פ"ט פ"ט ו"אין ברתבין.
 ג"שין לו. מ"י ט"ט. חמ"ט
 ט"ט פ"ט. ס"ט ט"ט

הדרושי מהר"ח

פ"י משנת ו [ת"ר"ה ר"ח]
 אלא על הקרקע.
 ובגמרא דלא שביח לא
 יגור רבן הקנאה ט'
 ע"ל. וצ"ל לפי שטעם זה
 אמאי מצינו מה שמכוח
 מתוך שזו אמ לא היה לו
 קרקע נמצא לא שביח
 שלוחו ולא עבד רבנן
 הקנאה ו"ל שלפי פ"י זה
 ה"ט וא"א אין לו קרקע
 דהיינו בשעת חלואה ה"י
 לו קרקע רק שביח
 א"כ ובשעת חתיבת
 הפרובול אין לו קרקע א"כ
 למה צריך לכתוב ששלו
 חלו לפי שטעם זה תלמי
 בשלוחא חבל בשעת חלואה
 ולא שביח הלא שביח שהרי
 היה לו קרקע ואין לו"מ
 שאף שמכר הלא הוא יכול
 לפרוק בחלקותו הלא
 יכול לודות ששטחה נהר
 א"כ צ"ל דלא פלוג רבנן
 דר"ק:

מאי דטעו העד' והריב"ש כחז סמיים הר"ז ולריד ב"ד הגדול ולהחמין
 הדין. ע"כ צבית יוסף ועוד ט"ס חילוקים אחרים: בורתב פרוזבול.
 לשון הר"ב כותבין אבל בסיפא נקט גמי טוחב. ולכאן הר"ב ק"ן הוא
 במשנה שביעית ויש ליישב דכותב ר"ל הסופר: ׀ אלא על הקרקע.

פסולים משום דגובה שלא דקין מן הלקוחות שבין תשרי לניסן וקנסיהו
 רבנן דלא ליגבו בשטר זה מן הלקוחות כלל ואפי' מינסן ולהלן גזירה
 שמה יגבה מאותן שבין תשרי לניסן שלא דקין ומיהו לא הוי השטר פסול
 מחמת שהעדים שחתמו בו הוו רשעים שחתמו על שטר מוקדם שבקד
 דמטו העדים למימד לחתמו על עסק
 המלוה חתמו ולא על הזמן שלא באטו
 להעיד שכתבו ומחמת ציומו והמאורחים
 בשירים. דאורע כח של מלוה שאטו
 טורף לקוחות אלא מומן שכתוב בשטר:
 כותבין פרוזבול לכל אחד ואחד.
 שכל מלוה ומלוה לריד שימכור שפרותיו
 לצ"ד ויכתוב לו פרוזבול הלכך כשמושה
 לנין מא' אינו כותב אלא פרוזבול
 א' שאין כהן אלא מלוה א' ואפי'

והמאורחים בשירים (ב). אחד לוח חמשה
 כותב (ב) פרוזבול לכל אחד ואחד (ב). חמשה
 לויין מאחד אינו כותב (ב) אלא פרוזבול אחד
 לכולם: ׀ אין כותבין פרוזבול אלא על
 הקרקע (ב). אם אי' לו מוכה הוא (ז)
 בתוך

ח"י ה' חמשה כותב חמשה טוחבין ו"ל ג"מ ו"ל חמ"ט. ׀ ס"ח
 הוא צ"ע מוכחו ו"ל ג"מ.

שהקרקע אינו יכול להשמיט ולהגיט. א"כ לפי שאין רגילות ללוות
 למי שאין לו קרקע ובמלתא דלא שביח לא עבוד רבנן הקנאה עכ"ל.
 והטעם השני כתב גם כן הרשב"ם פ"ד דצבא בתרא ט"ט בשם זקינו
 ז"ל ג"ל דהיינו רש"י ז"ל: [מזכה הוא. ומייתי למחנה] פ"ד דגיטין
 [דף ל"ג] בזה הלשון מוכחו וכן מלאחי במשניות כתובים:

שהלויין מרובין כשיהיה למלוה פרוזבול אחד על כולן דיו: ׀ אלא
 על הקרקע. אלא אם כן יש לו קרקע ללוה שא"ל חסוב חסוב כגבוי ביד
 צ"ד ולא קרינן ביה לא יגוש: אם אין לו. ללוה (ז) ומלוה יש לו מוכה
 לו מלוה ללוה בתוך שדחו קרקע כל דהו וכותבים עליו פרוזבול
 ואפי' חסוב מלה מנה משום דקרקע כל שהוא ראי' לגבות בה כל
 א' צ"ד ומלוה חסוב

מלאכת

כשר בפרובול פסול בגם פי' כשר בגם דהיינו מאחר פסול בפרובול כשר
 בפרובול דהיינו מוקדם פסול בגם ופי' הר"ן ז"ל בפי' שני דגיטין דף תפ"א
 דלדעת הרמב"ם ז"ל דפי' צ"ל מה' גירושין דגם מאחר פסול הא' גם דקתי
 כהאי ברייתא גם חוב קאמר דאף שטרות נקראות גם אבל לעולם לא
 המאחר פסול ומשמע דהוי דינא כגם שאין בו זמן דפסול ואם נשאל הולך
 כשר ע"כ בק"ו. ובפי' מי שמת מוק' לה כר"מ דאמר אדם מקנה שלג"ל
 והלך מאחרין כשרין שטם כתב בתוך השטר שום אחריות כתב דקאף ודעתיך
 אלא למקני שאין כותבין אחריות לחאין לזכא למישה למידי וגם אם לא נכתב
 בו אחריות לזכא למישה כלל דהא לר"מ לא סריף ממשעבדי בשנים אחרות ומיהו
 אם כתב דקאף ולא כתב צבא דקאף בזה ודאי מודה ר"מ דמאחרין פסולין
 דילמא אחי למטרק קרקעות שקנה בין זמן הלוואה לזמן חתיבת השטר מיהו
 שכיחא מילתא לכתוב אחריות לחאין ע"כ גם פי' רשב"ם ז"ל. ובפי' גם פסום
 מוכח דמאחרין כשרין היינו דלא כר'. יוסף דלא מכשר מאחרין אלא כגון שטר
 שזמנו כתוב בשבת או בעשרה בתשרי משום דבשטר מאחרין נסיק מיניה חרבה
 כדמפ' התם דכיון דפי' לר' יוסף כותבין טוהר וטוחין ללוה לבודיעו שפרע
 כל חובו הלכך האי שטר מאחר פסול דומיין פרע כל חובו ואמר ליה הכי לי
 שטרתי ואמר אירכס לי ופי' בלא אירכס היכא דפרע תלי חובו וכתבו טוהר
 ללוה יכול המלוה להאיר אחריו כן שטר חובו שכתוב זמנו אחר זמן השטר
 ויאמר ממנו אחר הוא זה שלית ממני אחריו כן ויגבה כל חובו משום שהרי אין
 ידוע שהוא מאחר אבל שטר שכתוב זמנו בשבת ועשרה בתשרי לא מצי למימר
 שהתא הוא דיופת מינאי וגרסינן ההם אחר רב המטנא לא שטו אלא שטרתי הלוואה
 אבל שטר' מקח וממכר אפי' מאחרין גמי פסולין מ"ס דוימנין דומיין ליה ארעא
 בניסן וכתוב ליה בתשרי ומתמי ליה זמני בנין חזיין ליה מיניה וכי מפי תשרי
 מסיק ליה לשפרא ואמר ליה הדרי זבינתה מיך ואמרין ההם דר' המטנא
 ס"ל כר'. יהודה דפלגי ההם אר' יוסף ואמר אין כותבין טוהר דלא נסיק חרבה

דמפ' התם דכיון דאין כותבין טוהר לעולם אינו פרוע עד שיקה השטר ויקרעו
 וכיון שנקרע השטר חו ליכא למישה למידי. וכתב הר"ן ז"ל ברפ"ק דר"ה
 המוקדמין פסולין ולא גבי ממשעבדי ומיהו מבני חרי מיגבא גבי והכי מוכח
 בפי' אחריו כשר וא"ת והיכי גבי אפילו מבני חרי והרי העדים פסולין הן כיון
 שהקדמין הוונן "איכא למימר כגון דהוי דגג"ה נראה דשטר ז"ל טעה לדעת
 השטר מוקדם במידי דעבידי אישוי ס"י בר שטח שכתבו בית
 יוסף כהן משפט סי' מ"ז דע"כ לא
 אמרו דבגמ' מבני חרי אלא כפלא הקדמין
 העדים כזוהי אבל אם הקדמין כזוהי
 ודאי דאפילו מבני חריין לא גבי שטרי
 העדים פסולין שחתמו שק"י ע"כ:
 בשטרין אקנייתא וכדכ"ק דפי' ק'
 דכ"מ כל מאן דלא גמר לדרב אפי' לאו רשע הוא עכ"ל ז"ל. ויורה מבוחר עינין
 זה כדמיקו יוסף פי' איורה כדף דף ק"ה. אבל דעת החו"ס דשטר מוקדם פסול
 לגמרי ואפילו מבני חרי לא גבי ודקדקו כן מלשון פסולין דקתי דמשמע לגמרי:
 והמאורחים בשירין. פי' רשב"ם ז"ל בין שכתבו בשעת הלוואה ואחריו הזמן
 בין שלא כתבו עד לאחר הזמן כולן בכלל מאחרין הן וכשרין ע"כ: אחד לוח
 חמשה. טוחבין פרוזבול לכל אחד ואחד דמחמת עוגשים איית ליה. חמשה
 לויין מן אחד אין לריד לכתוב אלא פרוזבול אחד כגון מוכרתי לכם פלוני ופלוני
 הדיונים שנמקום פלוני שכל חוב שיש לי על פלוני ופלוני וכו' שאנחנו
 כ"ל שארזה. הר"ש שיריל"ו ז"ל: ׀ אין כותבין פרוזבול וכו'. בנייטן שם פי'
 רש"י ז"ל טעמו דלא תקון הלא אלא בזמן שהחוב כשאר רוב שטרות שכן נבין
 מן הקרקע דהיא מילתא דשביחא כדאמרין בגמ' דוכתי דבמלתא דלא
 שביחא לא עבוד רבנן תקנתא ע"כ פירושו. והפי' שהביא ר"ע ז"ל הוא פי'
 רבינו שמשון ז"ל וע' בהר"ן ז"ל שם בפי' השולח שכתב ומסתברא דמאי דאמרין
 מוכחו בשדה כל שהוא שטח היה שם וזוהו לא מהני שאין אדם זוכה בעל כרחו
 ומיהו אם לא היה שם משמע דמהני ומכאן צ"ל דמאי דקיימא לן זכין לאדם
 שלא

תפארת ישראל יבין

שלקחו מלוה קודם להלוואה. ופסולם לגמרי משום קנסא. אבל לא
 משום שהעדים רשעים שחתמו שקר. די"ל לא העדו רק על ההלוואה.
 והכי קיי"ל גמי דאין מעלין משטרות לוחסין מה"ט (כפחות זכ"ב ב)

משנה ראשונה יבין

פ"ט. ונראה שטעמו דפי' כפחת הרמב"ם וזכו הפוסקים דפרובול לא ניתקו
 אלא בזמן הזה דשביעית דרבנן. וכיון דאיסור דרבנן הוא דמאורחיה אין פסול
 שמתה לא קנסוהו. ובמלתא תקימתא הנשנה והפוסקים שמתה דלגמרי פסול חתימה
 דשט"ה כתי' תו"ט. אבל ראיתי גבי שטר שיש בו רביח בחי' מ' ס' כ"כ כתב הש"ך
 בשם ספר ג"ס דשטר שיש בו רביח דרבנן אפי' כלל הקרן עם הרביח לכ"ט וזה
 הקרן דלא קנסו הקרן אלא הרביח אלא ברביח דאורייתא ע"כ וכ"כ בס' כה"כ.
 ופי' נראה בפרובול ימי דינא הכי דכתיב היחשמי: בורתב פרוזבול לכל חסר.

הירודה. שם מ"ס המלכות
 פלוגתא בגייתא. מ"י פכ"א
 מה שם היו כמנ' לרין
 סה. מ"ט"ג א"ל מ"י
 ש"ל מ"י"ב. ה' המחזיר.
 שם פתח גייתו ל'. מ"י
 מ"ה חמשה ויגול הכת.
 שם לרין כמנ' פ"ט"ג ש"ח
 פ"י ס"ו כ'.

ללא סמכה דעתא למלוה עלוה מאחר שהיא מטלטלת. אי נמי
 אשמועינן אע"פ שאין הכוונה ללוה כי אם הדבש. בפירוש הנזכר.
 וכן עוד דמיירי שאין מקום הכוונה ללוה ולא השאלו לו המלוה המקום:
 ופשוט הוא ממהנין דלעיל: פסוק. פ' הרמב"ם ר"ל פטור ממיטה

ואינה מקבלת שומאה. בדרך שהקרקע המחזיר אינו מקבל שומאה
 והרודה. מחלות דבש שבתוכה בשבת חייב חטאת כחולש דבר ומקום
 חזרו דכתיב (ש"א יד) ויטבול אותה ציערת הדבש וכי מה ענין יצר
 אלל דבש אלא מה יצר החולש ממנו בשבת חייב חטאת אף דבש הרודה
 ממנו בשבת חייב חטאת ואין ה"ל כ"ר א':

ואינה מקבלת שומאה במקומה. והרודה
ממנה בשבת (ה) חייב. והכ"א אינה בקרקע.
ואין כותבין עליה פרוזבול. ומקבלת שומאה
במקומה. והרודה ממנה בשבת פטור (ט) (ס):
ה המחזיר חוב בשביעית (ט) **יאמר לו** (ס)
משמט אני. אמר לו (כ) **אע"פ כן. יקבל**

ה המחזיר חוב בשביעית. בסוף
 שביעית דהיינו בשמיטה שאין שביעית
 משמטת אלא בסופה שנה' (דברי' טו) מקץ
 שבע שנים: אמר לו אע"פ. ה"ל הלוה
 אע"פ אני רוצה לפרוע לך יקבל מאנו.
 ולא עוד אלא שמוטרע לו שיהא ידו פשוטה
 לקבל בשעה שאומר לו משמט אני:

מכאן
 וי"ב. ה' חייב נג"ל חייב הפאת. בקרקע נג"ל קרקע. ה' המחזיר בירושתו הכל משנה א' פ"ט פקודות. חוב נג"ל חוב
 ונגיפין חוב לחבירו. יאמר בירושתו אוטר ונגיפין בדרך שיאמר. אמר בירושתו אם אמר ונשבע ונגיפין ואם אמר.
 כה"ל דבש אלא מה יצר החולש ממנו בשבת חייב חטאת אף דבש הרודה ממנו בשבת חייב חטאת ואין ה"ל כ"ר א':

היה דספרי פ"ב נקטור: ה' ואינה מקבלת שומאה במקומה. ונס
 הדבש שבתוכה אינו מקבל שומאה לבטל לגבי כוונה ודוקא במקומה אבל אם
 נשלה משם או מקבל הדבש שומאה כמ"ד נפ' המוכר את הספינה ללא דבש
 מחשבה מחן למתירי ההם מחשבה הלך האה לאשמועינן דלין דכמנ' דמנל
 ממקומה אין לרין מחשבה והלך אצטריך הכא נבי שומאה למחני במקומה
 ויה"ל לכל הק' מילי עכ"ל רש"ם ז"ל בפרק המוכר את הבית: ומקבלת
 שומאה. ונס הדבש ללא דבש מחשבה כדמנ' דב' המוכר את הספינה.
 והוס' ז"ל הקשו שם ו"ת מה פטם נקט נבי שומאה במקומה דלין חילוק בין
 במקומה בין שלא במקומה דהא לאו מחוברת היא ואומר ר"ה דשלא במקומה

מקבלת שומאה כיון דמטלטלין אותה ממקום למקום ודמי לשאר כלים שבת
וגזרו בה רבנן שומאה לילמא אחי לאיחלופי ע"כ. ונל"ד דבמה שכתבתי
בשם תוס' ז"ל מתוך קאת דלא מלי למחני וחכמים חולקין בבנין:
ה' המחזיר חוב בשביעית. פ' חוב שהיה חייב שביעית מחזירו בשמיטת
דשעה אחרונה של שביעית משמטת. בגיפין שם אחרין ותלי ליה עד דאמר
הכו פ' רש"י ז"ל יתלה על העין אם נגרה ידו עליו עד שיאמר לו אע"פ
במהנה אני טוחן לך ויש שהקשה עליו וכו' ופירשו הם שרואה לומר שהיה ענין
של מלוה תלויות כלומר יושב ומפנה ע"כ וכן הוא בסמ"ק ס' ר"מ דמה
שארם בתלמוד ותלי ליה עד דאמר הכי הוא מה שאומר בירושלמי דיכול לומר
 בש"ס

יכין תפארת ישראל בועז

אין לו קרקע כלל: (אח) חלת דבש שבתוכה. ה"ל כחולש
 ממחזיר: (א) אבל אסור מ"ס: (ב) ר"ל אחר שביעית. דלון
 שביעית משמט רק בשעה אחרונה: (א) מלוה ללוה: (ב) לזה למלוה:
 פ"י. לא מתבטל חו שם כלי מנה. וכו"כ רש"ם ב"ב להדיא ומוכ"ס לענין פרוזבול דבהשאלו לו מקום קלה כרוב סגי (בגיטין דל"ו) ובחזרו בפניאל ע"כ
 הוהאל לו המקום. הרשב"י יפה כ' ידידי הרב נ"י מירוש' מוכח כדבריו. עכ"ל מדברי ראשונים כולם לא משמע כן תו' ב"ב (דס"ב) כ' דלפטמא
 דאחיקס ליער קאי אדבש שנתן הכוונה. ולא חייש' בחיבור הכוונה (ולא אובין זו הראי'. ללמא לא חייש' שהיה מחזיר ממש. אבל עכ"פ לרין שיהי'
 מונח ע"ג קרקע) וכו"כ מרמזים פכ"א משנת וכן בא"ח (ש"א ס"ג) משמע דלרבין אפי' במונח איתדו' אסור בשבת משום שבות. וכו"כ מתו' שבת (דמ"ג
 ב') ד"ה דחשיב מחן דמירי במונח איתדו' מזה ב' דס"ל דמסקתא מיירי ר"א אפי' במונח איתדו'. וכן מוכח מפרוזבול דלילי במונח ע"ג קרקע
 לרבין כותבין פרוזבול כדאיתא בפי' השולח דהיה' דענין נקוב מיירי במונח אסובי (לפט"ד אין מזה ראיה ד"ל דהכא מיירי בלא השאלו לו מקום לכוונה
 כמ"ס רתו"ל] וכו"כ בפי' טות אליבו. וא"כ אף דבירושלמי כ' דמיירי במונח ע"ק. הא ע"כ בבבלי לא ס"ל כן. ומ"ס ידידי הרב נ"י דבכמה דוכתא נזכח
 דחלוש ולבסוף חזרו ה"ל כמחזיר. ויחול לי מה נכך דכוונה כמחזיר מ"מ מללא דרשי יערת דבש ה"ל הדבש כפת הדבוק להאור (כתוספתא ב"ב סט)
 [לפט"ד כבר יישוב בירושלמי קו' זו דפת לאו רביחיה בנתר. מש"א"כ דבבש] ומ"ס מעב"ת מכ"ס בפרוזבול דבהשאלו לו מקום סגי. זה מה שדין דפרוזבול
 כותבין ואפילו בלא טעמא דכוונה כמחזיר. רק משום קרקע השאלו לו. ומה"ס אפילו בשנתה אקרקע לאו חיבור וא"כ מאי ראי' שמצדי ידידי הרב נ"י.
 אני אומר דפרוזבול מיירי ע"כ במונח אפי' ופלוגתיהו אוס הכוונה כיער. ופלוגתא דחולש בשבת מיירי בכל גווי. ודברי בירושלמי קשין בספרא כיון
 דלחט דין מקרא דיערת דבש. דה"ב ה"ל כער א"כ מה הפרש בין מונח ע"ג קרקע או ע"ג יתדות (לפט"ד מוכיח בירושלמי ממקרא מלא מדכתיב
 והנה דבש ע"ס השדה. משמע דמונח על מחזיר לארץ] ואולי באמת סתמא דירושלמי מה אן קיימין לא אלא אליבא סוניא ומקדם דלין מיערת דבש:

משינה ראשונה
 פירשו לא כהן ולא בתם' שוקין טוס מילוק בפלוגתיהו עוד כתב שם דל"א
 האמר הכי ה"ל בקרקע קאי אשחוייהו אכוונה ע"כ ודבש שבתוכה וס' פ'י'
 ראשית דבש: ה' א"ל אשפ"כ יקבל מנת. פ'י' ר"ל אשפ"כ אני רוצה
 לברוש לך וכו"כ ר"ל. ומי' וס' תבה סלרין שיאמר במהנה אני טוחן לך. ולפי'
 דלפילו אומר אני רוצה לפרוע ונתן לקבל ממנו. אלא דלריוחא דמלמא
 הלביט שיאמר לכתלה דין משנה. ומדע דאם מהנה בשעת הלואה ואומר
 פ"ת שלא אמיט חוב זה מהני ואינו משמט אע"פ שאינו מזכיר לשון מהנה
 וכתמא משמע פרעון שהכי אומר חוב זה. וה"ס בשעם פרעון דמלי שנה.
 ולשון אשפ"כ דמתי' נמי סתמא משמע בפרעון כמו לשון אשפ"כ דלוח'.
 ולכאורה נראה דמכח דלשון פרעון נמי סגי דלי לשון מהנה דוקא למה לי קרא
 דזה דבר דמתי' סיהי דליו רשאי ליתן לו במתנה. ומי' ו"ל משום דגבי
 רבים אף מהנה אסור קב"ל דכתיב ומה' דליתא נראה כפ"י:
 שאלר

שומאה בקרקע וכו' וכן פ' בתם' שוקין. ובלתת עק שטי בתוספתא הביאה
 ס"ס' בסוף ח"ס שוקין אבל שם כתבנו שהיא דמוספתא יתדלה היא דמשמט דר'
 יהודה איתמר ותמני' ע"כ פלוגא כמו שהוכחנו משאר מילי דאיתמר נמי תהם דמנא
 דמתני' לא ס"ל ובכך נמי ודאי לא ס"ל להנא דמתני' דמחזירת כפי' סוי כקרקע
 להכתיב דהא אדרבה בכתה משניות אשכחן בהדיא איפכא דאפי' מחזיר לקרקע
 אינו בקרקע להכתיב כדמנ' פט"ו דכלים מ"ב ופ"כ דכלים מ"ד ובפ"ד דמקורות
 וסוד בכתה דוכתי וכו"כ הסוד ח"ה ס' ל"ה בסדיו. ונס בספ"י' דשט פ"י
 ס"כ' דלהכתיב כלים מחזירים לקרקעות בקרקעות דמי. ובגמרא שם אמר
 כהפך אדרבה לכ"ע לאו בקרקע דמי. ונס מ"ס ר"ל כאן בנתמא אסובי מודע
 ר"א נס זה לא יתכן כיון דמקרא יליף לה כמו שהארכנו בכ"ו בשוקין. אלא
 מתורמא דמלמא דמתני' כמשמעה דל"ל בכל ענין היא בקרקע מנזרת הכתוב.
 ונחממם אפי' מחוברת אינה בקרקע כש בכל דוכתא. נס הרמב"ם והר"ם לא

שנאמר זה דבר השמטה. כלומר דבור בעלמא שמוילא מפיו שהוא משמע דיו ובדבור ראשון שלמך משמע אני סגני ואין לריך שיאמר וישנה שנאמר וזה דבר אין לך אלא דבור ראשון וכן זה דבר הרולה: [ה] המחזיר חוב בשביעית.

שנאמר זה דבר השמטה. כלומר דבור בעלמא שמוילא מפיו שהוא משמע דיו ובדבור ראשון שלמך משמע אני סגני ואין לריך שיאמר וישנה שנאמר וזה דבר אין לך אלא דבור ראשון וכן זה דבר הרולה: [ה] המחזיר חוב בשביעית.

ומחזיר לו משתיו רוח חכמים טוחה הימנו: לא יחזיר לבניו. אינו חייב להחזיר לבניו אם מת הגר: ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו. ודוקא לבניו שנתגיירו עמו משום לעובד כוכבים יורש את אביו מן התורה דכתיב (דברים ג) כי ירשה לעשו נתתו את הר שעיר ואם לא יחזיר לבניו יש לחוש שמה יחזרו לסורס שיאמרו אם היו עובדי כוכבים היו יורשים אביהם והו' לריבין להחזיר להם. אבל אם יהיה הורסם שלא בקדושה ולידהם בקדושה דמעותם לא ירשו.

מכמו (טו). שנא' (דברים טו) וזה דבר השמטה (סד). ביוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו. יאמר להם רוצח אני. אמרו לו אעפ"כ. יקבל מהם. שנאמר (טז) וזה דבר הרוצח: [ה] המחזיר חוב בשביעית (סז). רוח חכמים נוחה ממנו. הלזה מן הגר שנתגיירו בניו עמו. לא יחזיר לבניו (סח). ואם החזיר רוח חכמים נוחה ממנו (סח).

ה"ג. מטנו ניוטלמי הימנו. שנאמר בשם שם משום שנאמר. כירוב ניוטלמי מחזיר כלן פ"ח וכל"ה גל"ם ו"ב ו"ג. בקבל מהם שם מקלט: [ה] מטנו ניוטלמי הימנו וכן כלל הפסוק וכל"ה גל"ם.

החמ"ט טוחה הימנו. לוקימתא דברייהא בקדושין דף ח. וכתב הר"ש וליכא חיבורא אלא אין חכמים מחזיקים לו טובה שלא הלריקוהו לך

החמ"ט טוחה הימנו. לוקימתא דברייהא בקדושין דף ח. וכתב הר"ש וליכא חיבורא אלא אין חכמים מחזיקים לו טובה שלא הלריקוהו לך

בשפה רפה משמע אני והיד פסוקה לקבל ע"כ: שנאמר וזה דבר השמטה. ממנה זה דרשין לדין לריך אלא דבור ראשון וכן גבי זה דבר הרולה אבל רש"י ז"ל פ"י שם פ' השולח שנאמר זה דבר השמטה לריך לומר דבור של שמה ע"כ ולפי זה ארישא מהדר כמו שכתב הר"ן ז"ל שם פרק השולח: ורצו אנשי העיר לכבדו וכו'. ירושלמי א"ר יוסי וזה אומרת מי שיעוד מסכתא אחת ומכדין ארוהו על שתיים לריך לודיעם במסכתא אחת אני חכם ולא יור: [ה] המחזיר וכו'. וברישא הני המחזיר חוב בשביעית דקאי אלוה שלא אמר למלוה אעפ"כ וכתבא תנא המחזיר חוב בשביעית שלמך הלוה למלוה אעפ"כ: רוח חכמים נוחה הימנו. רוח חכמה וחסידות בקרבן דליש רזה ליהנות ממנון אחרים אמנם צ"ל כל תבני דף קכ"א פ"י רש"י ז"ל אין

רוח חכמים טוחה פ"י טוחה עריבה ומיושנת עמו כלומר אין מתריץ במעשיו: הלוה מן הגר שנתגיירו וכו'. יש מן הפוסקים שמפרשים לדין פקדון שביד ישראל מהגר דלין מלוה ויש מהלקין לומר דדוקא גבי הלוה ששעה לו טובה לשמור אעפ"כ שלא יחזיר אפטר שרות חכמים טוחה הימנו ובקדושין פ"ק מית"י ברייתא דקתי אין רוח חכמים טוחה הימנו ומשני להו ללא פליגי ודלפני ר"ע ז"ל אלא שרש"י ז"ל מ"י החס בסך דליכא דלידהו בקדושה רוח חכמים טוחה הימנו משום דמיתלק בישראל גמור והקשו עליו משבדל דליכא גמור דב"י מי שמת וכו' ועוד דלשון מתני' דקתי כהגירוי בניו עמו משמע דלאו בלידהו בקדושה מיירי וכמו שהאר"ך רבינו משוין ז"ל פ"ט וגם בהר"ן ז"ל פ"ק דקדושין

דקדושין

דקדושין

מלאכת שלמה

בשפה רפה משמע אני והיד פסוקה לקבל ע"כ: שנאמר וזה דבר השמטה. ממנה זה דרשין לדין לריך אלא דבור ראשון וכן גבי זה דבר הרולה אבל רש"י ז"ל פ"י שם פ' השולח שנאמר זה דבר השמטה לריך לומר דבור של שמה ע"כ ולפי זה ארישא מהדר כמו שכתב הר"ן ז"ל שם פרק השולח: ורצו אנשי העיר לכבדו וכו'. ירושלמי א"ר יוסי וזה אומרת מי שיעוד מסכתא אחת ומכדין ארוהו על שתיים לריך לודיעם במסכתא אחת אני חכם ולא יור: [ה] המחזיר וכו'. וברישא הני המחזיר חוב בשביעית דקאי אלוה שלא אמר למלוה אעפ"כ וכתבא תנא המחזיר חוב בשביעית שלמך הלוה למלוה אעפ"כ: רוח חכמים נוחה הימנו. רוח חכמה וחסידות בקרבן דליש רזה ליהנות ממנון אחרים אמנם צ"ל כל תבני דף קכ"א פ"י רש"י ז"ל אין

מלאכת שלמה

בשפה רפה משמע אני והיד פסוקה לקבל ע"כ: שנאמר וזה דבר השמטה. ממנה זה דרשין לדין לריך אלא דבור ראשון וכן גבי זה דבר הרולה אבל רש"י ז"ל פ"י שם פ' השולח שנאמר זה דבר השמטה לריך לומר דבור של שמה ע"כ ולפי זה ארישא מהדר כמו שכתב הר"ן ז"ל שם פרק השולח: ורצו אנשי העיר לכבדו וכו'. ירושלמי א"ר יוסי וזה אומרת מי שיעוד מסכתא אחת ומכדין ארוהו על שתיים לריך לודיעם במסכתא אחת אני חכם ולא יור: [ה] המחזיר וכו'. וברישא הני המחזיר חוב בשביעית דקאי אלוה שלא אמר למלוה אעפ"כ וכתבא תנא המחזיר חוב בשביעית שלמך הלוה למלוה אעפ"כ: רוח חכמים נוחה הימנו. רוח חכמה וחסידות בקרבן דליש רזה ליהנות ממנון אחרים אמנם צ"ל כל תבני דף קכ"א פ"י רש"י ז"ל אין

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

מלכות ישראל

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

ציננים

